

ARKKITEHTIOPISKELIJA 1/2006

ARKKITEHTIOPISKELIJA 1 / 2006

Toimitus
Oulun Arkkitehtikilta
Aleksanterinkatu 6
90014 Oulun Yliopisto

toimitus@arkkitehtiopiskelija.net
www.arkkitehtiopiskelija.net

Päätoimittaja TIINA HOTAKAINEN
Ulkoasu JUKKA RAJALA
Kuvittajat ja valokuvaajat
JONAS KILAPPA, ARJA LEHTIMÄKI, SALLA NOPONEN, JUKKA RAJALA,
ESSI SIMILÄ
Ilmoitusmyynti ja talous JUKKA RAJALA, KAISA PAAVILAINEN
Internetsivut MIKKO LAHTI

Kirjoittajat
EETU ARPONEN, MARIA COROMINAS, MERJA ERKKILÄ, JOUNI HEINÄNEN,
TIINA HOTAKAINEN, JANNE KARJALAINEN, ANTTI KARSIKAS, ANTTI KUJALA,
ARJA LEHTIMÄKI, HELMI-MARJA MÄLKÖNEN, JARKKO NIIRANEN, HANNU
SALMI, JOONAS TÄHTINEN JA TIMO VAHTER

Kiitokset
HARRI FILPPA, PANU HÄRMÄVAARA, ILONA KARJALAINEN, ANU KOSKI,
NIKLAS KRONBERG, RIIKKA KUITTINEN, LENNART LANG, AKSELI LEINONEN,
SIRPA LUOMA, ANNA LUUSUA, PIIA TAMMINEN, AINO TOIVONEN, TIINA
TORATTI, ANTTI TURKKO.

Julkaisija TAMPEREEN, HELSINGIN ja OULUN ARKKITEHTIKILLAT
Paino ART-PRINT OY, KOKKOLA 2006
Painos 6 000 kpl
ISSN 1795-5335

Kannen kuvassa
Ideaalin arjen rakentamista Dubaissa

Kuva SALLA NOPONEN
Muokkaus JUKKA RAJALA

Arkkitehti-lehden tilaus opiskelijahintaan.....

....ei ole ainoa syy liittyä SAFAn opiskelijajäseneksi!

Suomen Arkkitehtiliitto SAFA toimii jäsentensä ammatillisena yhdyssiteenä ja jäsentensä edunvalvojana. Suomessa on yli 3000 arkkitehtia, ja heistä yli 80% on SAFAn jäseniä. Arkkitehtiopiskelijoista noin puolet toimii SAFAn opiskelijajäsenenä.

Liity mukaan!

Opiskelijajäsenenä voit osallistua liiton paikallisosastojen toimintaan. Voit olla mukana ekskursioidilla, esittelyissä ja kokoontumisissa. Tutustut tuleviin kollegoihin ja olet osa ammattikuntaa.

Käytä hyväksesi SAFAn opiskelijajäsenedut:

Jäsenlehti AU Arkkitehti-uutiset, SAFAn vuosikirja, jäsenkortti
Edulliset opiskelijoiden osallistumismaksut SAFAn järjestämiin tapahtumiin ja retkiin
Työsuhde- ja työsopimusneuvontaa liiton toimistossa, tietoja palkkatasosta

Opiskelijajäsenillä on omat edustajansa Arkkitehtiliiton toiminnassa. Opiskelijaedustajat ovat vaikuttamassa esimerkiksi palkkasuositukseen ja liiton koulutuspolitiikkaan. Osallistumalla toimintaan voit jo opiskeluaikana tutustua muihin arkkitehteihin.

Suomen Arkkitehtiliitto - Finlands Arkitektförbund SAFA
Runeberginkatu 5, 00100 Helsinki puh. 09-584 448 www.safa.fi

Todellisuudesta.

Oulussa arkkitehtiopiskelijat vaeltavat puukorttelissaan keskustan uumenissa täysin erillään muusta tiedeyhteisöstä. Ulkopuolisiin otetaan kontaktia varautuneesti. Eristyksessään opiskelijamme ovat kehittäneet ihmeellisen alamaailman, joka on monessa suhteessa omaa luokkaansa. Tuskin millään muulla tieteenalalla idealismi niin pyyteettömästi palkitaan kuin arkkitehtuurin sisäpiirissä. Vastaavan rakenteellisen optimismin esittely sosiaalipoliittisessa konferenssissa ei varmastikaan saisi kovin suopeaa käsittelyä. Insinööritieteiden mielipidettä ei tässä tarvine edes esitellä. Toisinaan kyllä tuntuu, että eristäydymme todellisuudesta.

Toinen mainittava ominaispiirre marginaalisella alallamme ovat mahdottomiksi venyneet opiskeluajat. Arkkitehti, joka pyrkii valmistumaan ennen eläköitymistään alalta, ei ole pelkkä urbaani legenda, moni tuntee hänet nimeltä. Ei liene pelkkää sattumaa, että juuri ideaalin tavoitteluun oppineet arkkitehtiylioppilaat päätyvät ikuisiksi opiskelijoiksi. Kysymys kuuluukin, pakeneeko opiskelija utopioitaan todellisuuteen mennessään alan töihin vai pitkittäkö hän lupaansa unelmoida arkkitehtuurin ihmemaastaan? Uuvuttaako idealismi maailmanparantajamme?

Arkkitehtuurin opiskelun suurin ihanuus ja toisaalta hirveys, palautuspäivän myötä todellistuva kauhu on tietysti ideaalin ainainen saavuttamattomuus. Arkkitehtuuria sellaisena, kuin me sen toiveunissamme koemme, ei ole olemassakaan. Silti arkkitehtiylioppilaan usko kykynsä parantaa maailmaa on vankkumaton. Sankariarkkitehtiopiskelija syntyy aina uudelleen illalla ennen puoltayötä vain kuollakseen ennen aamunkoittoa.

Vaikka opiskelija saattaa hengästyttää idealismillaan itsensä, on korkean paikan kammoon tarvetta vain harvalla. Rakennustaiteen perimmäisiä todellistajia ovat nimittäin lopulta tappavan realistiset budjetit, aikataulut ja fysiikka. Nuo arkkitehdin periviholliset syövät astraalisti leijuvat rakenteet ja tuovat tilalle syyskuun loskan, kauppakassit ja kolmen kuution talvivaatevaraston jokaiselle asukkaalle. Samalla ne tekevät paperiarkkitehtuurista totta. Arkkiviholliset tuovat meidät ihmisen käden ulottuville.

Arjen ja ideaalin vastakkainasettelu tuo esiin sen hiljaisen, mutta uupumattoman vastarinnan, jolla käyttäjän todellisuus taistelee arkkitehtiylioppilaan kuvitelmia vastaan. Tosielämä kun on arkkitehtuuriakin suurempi herra, joka ei vähäisempäänsä kumartele. Arkkitehtuurin tärkein arvo on lopultakin sen käsinkosketeltavuus: se, ettei työmme ole pelkkää puhetta ja kauniita sanoja, vaan rakennettua todellisuutta

TIINA HOTAKAINEN
9.3.2006

Sisällys

4-5 TIMO VAHTER Keskiluokka

ARJA LEHTIMÄKI

Pitsaurbanismi

6-7 JANNE KARJALAINEN Agorafagia

ANTTI KARSIKAS

Juhlapuheet ja käytäntö – muutamia kriittisiä näkökulmia arkkitehtuuripoliittisiin julistuksiin

8-9 HANNU SALMI

Kaavoituspolitiikka ja kansalaisvaikuttaminen – tapaus Oulun matkakeskus

MARJA COROMINAS

Kaupunkiuneksinta

10-11 JOONAS TÄHTINEN

Arkkitehtuuri ja tukahdutettu liike

12-13 MERJA ERKKILÄ

Saippuaopperaa ja sisustusta arkkitehtuurin sijaan

ANTTI KUJALA

Moni kakku päältä kaunis

ESSI SIMILÄ

Ideanisti

14-15 JOUNI HEINÄNEN

Sankarin arkea

PUHEENJOHTAJIEN

Puheenvuorot

Keskiluokka

Kun Maalaisliiton edustaja meni puolihuolimattomasti sanomaan, että paras paikka lapsiperheille on pientaloalueella poissa kaupungin sykkeestä, valui jälleen vuosien työ suomalaisen asumiskulttuurin kehittämistä hukkaan. Amerikkalaismallisesta kehäteiden varsille levittäytyvästä pientalomatosta tuli jälleen salonkikelpoista tavaraa kaupunkivaltuustojen ja kunnansien kokousoydyissä. Kaupunkikeskustojen elävöittämiseltä putosi pohja, ja kaavoittamisen painopiste oli siirrettävä näihin isoista tonteista koostuviin pientalomattoihin, joihin rautakaupasta ostetun pakettitalon sai helposti sovitettua. Olivatko arkitehdit tahallaan ja tietämättömyytään kampanjoineet tätä ratkaisua vastaan? Koko monivuotisen alan koulutuksen, lukuisten ekskursioiden, taulukoiden ja kaavioiden piirtämisen ja laskemisen jälkeen tulee mies Nurmijärveltä sanomaan, että pientalomatto on hyvä. Ei puhettakaan mahdottomista joukko-liikennelratkaisuista, yksityisautoilun pakollistavista hypermarketeista kehäteiden solmukohtissa, ainaisesti kasvavista ruuhkista, etäisyyksien eksponentiaalisesta kasvusta, kunnallistekniikan kalleudesta, tonttimaan vajaakäytöstä, korttelikauppojen kuolemista, kaikesta siitä saastasta, jonka kaiken alleen peittävä pientalomatto tuo tullessaan. Vain siksi, että siellä on hyvä asua. Hyvä asua! Kaukana liikennevälineistä, kulttuurista, koulusta, harrastuksista ja valoista, mutta lähellä omaa pihaa, omia omenapuita, omaa jäteastiaa, omaa kahden auton tallia, omaa postilaatikkoa, omia kottikärryjä, puutarhasaksia, ruohonleikkuria, tikkaita, grillikatosta, kaikkea sitä mitä jokaisen perheen pitää omistaa, jotta voi olla onnellinen.

Onnea ei sittenkään riittänyt. Ihmissuhteet hajosivat. Tämä voi tapahtua myös siellä maaseudun idyllissä, pientaloalueella, keskellä keskiluokkaa, keskellä sitä mitättömyyttä, missä mitään pahaa ei koskaan tapahdu kuin amerikkalaisissa teinikauhuelokuvissa. Ei tämä silti pysäyttänyt nurmijärveläistä. Kaavoituspakko. Tonttien sietämättömät hinnat. Jotakin on tehtävä. Kaikkien on saatava oma tontti. Kaikkien pitää saada asua tätä nurmijärveläistä unelmaa. Ei kuntien kelpaa pantata raakamaata. Ne on kaavoitettava täyteen pientalomattoa. Sitten koko keskiluokka voi muuttaa omaan taloon, omaan tupaan, omien erkkerien, lohkotilien ja mansardikattojen suojaan. Kaupunkiin jäävät asumaan vain köyhät autottomat kurjat, joilla ei ole varaa unelmiin. Ne, jotka vuokrakerrostalossa kituuttavat päivä kerrallaan. Näiden kurjien palvelut

voidaan siirtää kehäteille kauppa-keskuksiin, siellä voi keskiluokka käydä kauppareissulla kirjastossa, kunnan virastoissa, Kelan toimistoissa, erikoisliikkeissä, elokuvissa, kaikkialla, kätevästi saman parkkihallin kautta. Siellä ostoskeitaan suojissa ei ole pummeja ruinaamassa rahaa, synkkäilmeisiä teinejä keräämässä adresseja eläintenoikeuksien puolesta eikä väliaikaisen oleskeluluvan saaneita pakolaisia, vääräkielisiä häviäjiä. Sinne on köyhän turhan tulla ovelle koputtamaan. Ja keskustan liepeillä olevat kerrostaloalueet kurjistuvat näiden köyhien asuinsijoiksi, jonnekin kivijalkaan perustetaan baareja hoitamaan köyhien kaikki tarpeet. Päivähoito, sosiaalihoito, yhteydet muihin köyhiin. Samalla istunnolla samassa kapakan pöydässä, toisen kurjan kanssa, toisen kunnalliseen hammashoitajonoon mätänevien ikenien kanssa juuttuneen häviäjän kanssa. Sinne ne kerääntyvät kurjat, ne joille jäivät kerrostaloalueet, kun omistava luokka muutti pientalomatolle kehätien taakse. Poissa keskiluokan mielestä, poissa keskiluokan elämästä.

Kunnes köyhien kurjuus tarttuu keskiluokan kukkaraan, huumeet, ratsiat, pahoinpitelyt, väkisinmakuut, parittamiset, viinan ja tupakan trokaaminen saavat jalansijan pientalomatolla. Siellä täällä katu kerrallaan - alkaen niistä vanhimmista ja huo-

Pitsaurbanismi

Kaupunkeja ja niiden rakennetta on tutkittu ja yritetty ymmärtää 1800-luvun lopulla teollistumisen aiheuttamien merkittävien muuttoliikkeen ja kaupunkien räjähdysmäisen kasvun. Tämä kaupunkien Yhdysvalloissa, Suomessa varsinaisesti vasta sotien jälkeen 1900-luvun alkuun.

Osa kaupungeista on suunniteltuja, osa ns. orgaanisesti kehittyneitä. Koska kaupunkirakenteen kehittämiseen vaikuttaa niin valtaisa määrä muuttujia pitkällä aikavälillä, suurin osa kaupungeista on yhdistelmä suunniteltua sekä suunnittelematonta – yleensä tarkkaan suunniteltuja alueita orgaanisessa rakenteessa. Pienempiä kokonaisuuksia on helpompi kontrolloida kuin suuria.

Jokaisen kaupungin historia ja kehitys ovat ainutlaatuisia, joten on mahdotonta löytää kahta täsmälleen samanlaista kaupunkirakennetta. Koska kuitenkin kaupunkirakenteen kehitystä ohjaavat erilaiset paikalliset ja globaalit, taloudelliset, poliittiset,

kulttuuriset sekä maantieteelliset tekijät, on kaupunkirakenteissa löydettävissä huomattavia yhtäläisyyksiä. Näin onkin mahdollista tehdä vertaavaa tutkimustyötä, jonka yhtenä osana pyrkimyksenä on ymmärtää, miten mihinkin rakenteeseen on päädytty ja miten millekin rakenteelle ominaiset ongelmat voitaisiin parhaiten ratkaista.

Ratkaisuja haetaan usein globaalisti, ajattelematta sen kummemmin kunkin ratkaisun menestymisen sidonnaisuutta paikalliseen kulttuuriin tai ilmastoon. Tämä selittää muun muassa sen, miksi italialaisia plazoja, piazzoja sekä aukioita nykyisin löytyy ympäri Pohjois-Eurooppaa.

Se, mikä toimii yhdessä kontekstissa, on harvoin suoraan siirrettävissä toiseen. Poikkeuksena näyttävät valitettavasti olevan autoistumista suosivat keskustan ulkopuoliset ostoskeskukset ja muut vapaa-ajan kompleksit.

Kaupungistumisen ollessa yksi ihmiskunnan merkittävistä ilmiöistä, on luonnollista, että sitä pyritään jatkuvasti kehittämään ja joskus ymmärtämäänkin. Kaupunkirakenne on kuitenkin harvoin hallittavissa ja kehitettävissä haluttuun muotoon ja funktioon. Erinäiset kehittämissuunnitelmat ja visiot vievät yleensä huomattavia rahamääriä: ensin konsulttien palkkaaminen ja sitten (harvemmin

mitä tapahtui. Miten poika sortui huumeisiin? Missä välissä? Silloinko muka, kun me kuljimme siteet silmien edessä ostosparatiisiin, kodin ja työn väliä? Silloinko se tapahtui, kun kesämökkiä varten rehkimme ylitöissä ja hoidimme lapsiamme puhelimessa?

Kuin rutto köyhyys tarttuu perheestä toiseen, se vie kurimukseen nopeasti, varmasti ja arvaamatta. Kun projekti-insinööriin pestiä ei uusittu, kun työttömyys iski, kun asuntolainan korot nousivat, kun öljy kallistui, kun isovanhempien kerrostalo-osakkeen arvo romahti. Silloin se kurjisti elämän pientalomatolla. Silloin siitä tuli slummi. Ja ennusmerkkejä ei seurattu, koska köyhyyttä ei haluttu katsoa silmiin, luultiin sen pysyvän kerrostalokortteleissa, siellä jossakin metron päätepaikalla. Olisi se pitänyt huomata: kun metro alkaa haista virtsalta ja ulosteilta, kun sen seiniin ilmestyy jatkuvasti tageja, kun roskaa sen lattialta ei enää siivota, kun keskiluokka lakkaa käyttämästä sitä. Metroa pitkin köyhyys pyyhkäisi hetkessä idästä länteen, sieltä se jatkoi bussilla ja junalla minne pääsi. Lopun matkaa se kulki niillä autoilla, joilla keskiluokka ajoi kymmenen vuotta sitten. Köyhyys tuli kyydillä, jossa ei ollut ilmastointia, keskuslukitusta eikä sähköikkunoita. Se parkkeerasi ensin naapurin pihaan. Sitten se tuli omalle kohdalle. Vei pojan huume-

vieroitukseen, tyttären kurjisti bulimiam, vanhempien välit se viilensi lisääntyneiden töiden, alkoholin ja konferenssimatkojen muodossa. Asumusero, tuplalainat, koronnousu. Sillä se sivalsi. Se käytti koko arsenaalia ja löi keskiluokkaa kuin vierasta sikaa: "Kurjistukaa te keskiluokan nyhveröt, sokeat pullukat, tyhmit mitättömyydet, hengettömät laiskimukset, omaan onneen kurkottajat, tyhjän tien kulkijat, tarkoitussettomuuden vaalijat, kaukosäätimen kuluttajat, perhepakkausten peräänkuuluttajat. Vertaillkaa niitä hintoja, taistellakaa niistä alennusräteistä, ostakaa lastulevyynelmejä talo täyteen!" Se kurjisti keskiluokan tehokkaasti. Ensin se loi hengen velttouden ilmapiirin, ostosparatiisin kulissin. Kanavapujottelusta se teki urheilua, se lisäsi naistenlehtiä kirjastoon, leikkasi proosaa, osti lapsille nintendoja ja nettiyhteydet, antoi lapsille muuta tekemistä, keskitti tarmonsä vanhempien tympeyttämiseen. Keskiluokan veltoistuttaminen oli tehokasta, nopeaa ja helppoa. Keskiluokka halusi kaiken olevan nopeaa ja helppoa. Sitä niille tarjottiin, sen ne ottivat.

TIMO VAHTER

ää kautta aikojen. Kiinnostus aiheeseen kasvoi merkittävästi tuotoksen asuinkulttuurissa - muuttovirran maalta tehtaiden pungistuminen tapahtui eri aikaan ympäri Eurooppaa sekä 50-, 60- ja 70-luvuilla.

KUVA: ARJA LEHTIMÄKI

saavutettava) toteutusvaihe. Sekään ei vielä riitä. On muistettava ylläpitää muutoksia, sillä harmittavan usein ne ovat kaupungin luonteelle vieraita.

Tarkoituksenmukaisempaa on perustaa kehittämissuunnitelmat kaupunkirakenteen ymmärtämiseen sellaisena kuin se on - yhdistelmänä fyysistä rakennetta, poliittista valtapeliä, paikallista sekä globaalia taloutta, kulttuuria ja historiallista jatkumoa. Tältä pohjalta tehdyt suunnitelmat eivät pyri saavuttamaan äkinäisiä muutoksia, vaan ohjaavat kaupungin tulevaisuutta haluttuun suuntaan kullekin kaupungille luontevalla tavalla ja halutulla budjetilla. Tämä vaatii kuitenkin aikaa ja malttia sekä tiettyjen rajoittavien tekijöiden, kuten ilmaston, väestöpohjan, paikallisen ja globaalin talouden ymmärrystä ja hyväksyntää.

Tässä artikkelissa esiteltävä konsepti 'pitsaurbanismi kaupunkirakenteen analogiana' tarjoaa uuden näkökulman kaupunkien kuvaamiseen ja ymmärtämiseen. Esimerkkikaupunkina tässä on Oulu, mutta todennäköistä on, että se soveltuu myös kuvaamaan muita keskikokoisia fennoskandinaavisia kaupunkeja.

Lähtökohtana tälle uudelle tutkimukselle oli löytää sekä fyysistä että mielikuvallista kaupunkirakennetta kuvaava analogia, jonka avulla kaupunkia voitaisiin käsitellä uudesta näkökulmasta ja täten avata mahdollisuudet ennakkoluulottomalle sekä luovalle keskustelulle kaupungin nykytilasta ja tulevaisuudesta.

Kaupunkirakenteen kuvaamiseen on usein käytetty sanoja, jotka herättävät helposti ymmärrettävän mielikuvan kulloisestakin kohteesta. Mielikuvia luodaan esimerkiksi käsitteillä lineaari-, satelliitti- ja donitsikaupungit. Vaikka nämä edellämäinitut sanat ovatkin yleisesti hyväksytyjä urbanistien keskuudessa, on niiden heikkous siinä, että ne kuvaavat ensisijassa kaupungin fyysistä rakennetta. Sen sijaan, kuten alla olevasta tekstistä voi todeta, pizza tarjoaa erinomaisen analogian kaupunkirakenteen ja kaupungin funktionaalisen, poliittisen ja sosioekonomisen tilan kuvaamiseen. Se mahdollistaa kaupungin monikerroksellisen luonteen käsittelyn yhden, helposti lähestyttävän kon-

septin avulla.

pitsa: *ohutpohjaista, juustolla, tomaatilla, yrteillä yms. täytettyä avonaista piirasta merkitsevä pizza on lainaa italian sanasta pizza, joka alun perin on tarkoittanut litteää leipää.*¹

Sanan etymologisia juuria tarkastellessa voi huomata, että "pizza"-sanan kehitys antaa myös mahdollisuuden kaupungin ymmärtämiseen ajallisessa jatkumossa. Kuten useimmat kaupungit alkuvaiheissaan, oli Oulukin 400 vuotta sitten sisällöllisesti yhtä köyhä ja yksitoikkoinen kuin "litteä leipä". Joidenkin mielestä se ei ehkä vielä tänäkään päivänä ole kehittynyt juuri pizza margaretaa kiinnostavammaksi; toisille, esimerkiksi jääkiekosta ja talvesta pitävälle, Oulu on täydellinen jauheliha-pepperonipitsa tuplajuustolla.

Kaupungin sosioekonomista tilaa voi myös kuvata pizza-analogian avulla. Jos Tuira (Oulun Kallio) kuvattaisiin perinteisen työväen kinkkuananaspitsana, voisi urbaani Meritullin alue aivan keskustan tuntumassa olla prosicuttorucola-pitsa saharimascaronella.

Kaupungin toiminnallisesta rakenteesta ja sen kehittämisestä voisi pitsatermein keskustella esimerkiksi Nallikarin (Oulun Hietsu) uudistus-suunnitelmista: Tämänhetkinen Nallikari on kuin kuiva marinara joka on tehty 1980-luvulla säilötystä tonnikalasta ja simpukoista. Missä on Nallikarin tulevaisuus? Pois säilyketyt, tilalle tuoreet katkaravut ja muut merenelävät!

Kaupungin rakennetta kuvaamaan pizza tarjoaa erinomaisen analogian. Pizza on muodoltaan pyöreä kuten useimmat kaupungit. Oulun tapauksessa siitä on syöty noin kolmasosa, mikä ei kuitenkaan häiritse sen käyttöä kaupunkianalyysin apuvälineenä.

Kuten viipaloiduille pitsoille, kaupungeille on myös yleistä sektorimainen rakenne. Keskustasta lähtevät tiet jakavat kaupungin sopiviin palasiin tarkempaa tutkiskelua varten. Jos tiet jakavat kaupunginosat selkeästi eri funktioihin, voi olla kyseessä quattro staggioni-kaupunki. Tällöin on aiheellista tarkastella, josko näin selkeä jako on enää nykypäivän kaupungissa aiheellista. Pyrkimyks-

senä kun on luoda monipuolista kaupunkirakennetta missä työ, asuminen, palvelut ja vapaa-aika voisivat toiminnallisesti sijaita toistensa läheisyydessä ja mieluummin vielä helpon kävely- ja pyöräilymatkan etäisyydellä toisistaan.

Kaupungeissa, joissa eri toiminnot ovat esimerkillisesti jakautuneet koko kaupungin alueelle, täytyy kuitenkin muistaa tarkastella millaisia esteitä itse päätiet muodostavat näiden toimintojen välille. Jos täyteenä on esimerkiksi oliiveja, on usein mielekkäämpää siirtää koko oliivi jommalle kummalle puolelle leikattavaa pitsanpalaa. Toisaalta voidaan kyseenalaistaa koko pitsan leikkaustekniikka (pitäisikö oliivin kohdalla tehdä mutka), mikä kyllä yleensä aiheuttaa vilkasta väittelyä ja vastustusta. Sektorimainen rakenne perustuu historiaan ja tehokkuuteen, on siis tarkoituksenmukaisempaa keskustella sektoreita erottavien leikkausviivojen luonteesta. Varmistetaan, että sektoreita rajaavien linjojen ylitys on mahdollistettu niin että oliivitalossa asuva lapsi pääsee turvallisesti simpukkakouluun. Tällöin ollaan hyvää vauhtia saavuttamassa kestävän kehityksen pitsakaupungin status.

Jotta kestävän kehityksen kaikki kriteerit voitaisiin saavuttaa, täytyy myös mahdollisimman suuren osan kaupungin jätteistä olla kierrätetty. Käytännössä tämä toteutuu jalkakäytävällä lojuvassa kerran syödyssä pitsassa, josta pulut nokkivat kinkkumuruja ja muita purematta jääneitä herkkupaloja...

Pitsa-analogian mahdollisena heikkoutena on sen sekaantuminen arkikieleen. Esimerkkinä voi kuvitella tilanteen, jossa kaupunkisuunnittelulautakunta on päättämässä kokousta ja joku sen jäsenistä ehdottaa lähtemistä pitsalle. Siis kaupungille vai pitsalle? Ajatuksen sanojen "pizza" ja "kaupunki" synonymiteetistä voisi kuvitella olevan kaukaa haettu, mutta Oulussa, suomen epävirallisessa pitsa-pääkaupungissa tämä on jo valitettavan lähellä totuutta.

Toinen sekaantumisen vaara lieinee mahdollinen pitsa-analogian saavutettua vakaan aseman ammattikielessä ja kansan keskuudessa. Ammattikuntien raja-aidat alkaisivat häilyä, kun pitsaleipurin ja kaupunkisuunnittelijan työnkuvat sekottuisivat. Kaavoitusta haluavat rakennuttajat palkkaisivat pitseriöitä laatimaan kaavaehdotuksia ja työttömät kaupunkisuunnittelijat

joutuisivat perustamaan omia pitseriöitä siinä toivossa, että saisivat tehdä alan töitä.

Voisihan tietenkin käydä niin, että koko kaavoitusprosessiin tympääntyneinä suunnittelijat kokisivat vihdoin tekensä jotain konkreettista, ja mikä tärkeintä, he olisivat vihdoin saavuttaneet vuorovaikutteisen suunnitteluprosessin kriteerit. Uuden rakennuslain edellyttämä vuorovaikutteinen suunnittelu saisi aivan uusia ulottuvuuksia. On paljon helpompaa ja mielekkäämpää konsultoida asiakkaalta, mitä täyhteitä hän pitsaansa haluaa, kuin olla vuorovaikutuksessa asukkaiden kanssa, kun heidän omakotialueidyllinsä viereen suunnitellaan rakennettavaksi tornitaloaluetta. Pitsaleipureiden laatimat kaavat taas tekisivät pitsa-analogias-ta todellisuutta, minkä jälkeen se ei tietenkään enää olisi analogia vaan urbaanin ympäristön synonyymi.

ARJA LEHTIMÄKI DipTP MRTPI

Lähteet:

¹ Häkkinen, Kaisa. Nykysuomen etymologinen sanakirja, WSOY, 2004

Juhlapuheet ja käytäntö – muutamia kriittisiä näkö

Viimeisen kymmenen vuoden aikana on laadittu lukuisia julistuksia ja pidetty vielä useampia juhlapuheita, joissa valtaapitävät linjaavat tulevaisuuden arkkitehtuuri- ja ympäristöpoliittisia suuntia. Koko valtakuntaa koskevia, valtioneuvoston julkaisemia ohjelmia on kehitetty käsittelemään arkkitehtuuria ja rakentamista yleisellä tasolla (1998 ja 2003); kestävä kehitys (1998), asuntopoliittikka (2000) ja rakennusperintöä (2001) omista mietinnöissään.

Tarkennuksia näihin mietintöihin tarjoavat vielä paikkakuntakohtaiset arkkitehtuuripoliittiset ohjelmat, joita on tehty tai ollaan tekemässä lähes kaikissa suuremmissa kaupungeissa. Ensimmäiset omat kaupunkikohtaiset Apolinsa ennättivät laatimaan Jyväskylää ja Oulua (2002).

Ympäristön laadusta siis kannetaan huolta, ja arkkitehtuuri on katsottu virallisten julistusten arvoiseksi taitteenlajiksi, jolla on vakavasti otettavia vaikutuksia yhteiskunnan kaikilla saroilla, lähtien kilpailukyvyistä, ilmastomuutoksesta ja ihmisten yleisestä onnellisuudesta.

Arkkitehtuuripoliittiset ohjelmat ovat enimmäkseen samojen hyvien tavoitteiden luetteloita, paikkakohtaisin painotuksin. Esimerkiksi Oulun Apolissa korostetaan arkkitehtuurin kolmen peruspilarin, käyttökelpoisuuden, kestävyuden ja kauneuden merkitystä, sekä paikallista identiteettiä ja rakennusperinnön arvoa. Lisäksi ohjelmassa neuvotaan, miten rakennusprojektin paras mahdollinen lopputulos saavutetaan, lähtien valvonnasta tilaajasta, suunnittelijan valinnan merkityksestä ja periaatteista sekä rakentamisen ohjauksesta ja valvonnasta.

Yleisesti ottaen arkkitehtuuripoliittisissa ohjelmissa on tarmokas ja hyvä tarkoittava ote, mutta mukaan on eksynyt myös katteettomaksi katsottavaa idealismia, jolla ei käytännön tasolla ole häävejä mahdollisuuksia toteutua – eikä edes todellista poliittista tahtoa takanaan.

Rakennusperinnön jäivät

Rakennusperintöä ei voida korvata rakentamalla uutta. Se on uusiutumaton omaisuus, jonka ylläpitoon tarvitaan henkisiä ja aineellisia resursseja. Aikaansa juurtunut, aito eli autenttinen rakennuskulttuuri on tärkeä historiallinen todiste esivanhempiemme elämästä, heidän elintavoistaan, osaamisestaan ja arvostuksistaan. -- Oulussa ei pureta eikä revitä holtittomasti. Oulussa kunnioitetaan edellisten sukupolvien työtä, ponnistuksia, kätten taitoa, arvoja ja ajatuksia. Kun oululainen korjaa tai laajentaa, hän tekee sen taiten ja huomaamattomasti, ai-

KUVA: HANNU SALMI

emmin rakennettua hyödyntäen ja kunnioittaen. (Oulun arkkitehtuuripoliittinen ohjelma 2002)

Kaikissa arkkitehtuuripoliittisissa ohjelmissa korostetaan rakennusperinnön merkitystä paitsi osana menneitä, myös kaupungin elävää nykyhetkeä, osana kansan kollektiivista muistia ja historiallisen jatkumon manifestina. Kannustavista sanoistaan huolimatta Apoli tuntuu kuitenkin kompastuvan erityisen usein juuri tähän kysymykseen. Ohjeellisesta luonteestaan ja ympäriryöreistä sanamuodoistaan johtuen se voidaan sivuuttaa, jos idealismi sattuu törmäyskurssille yritysmaailman tarpeiden kanssa. Ainoa uskottava mittari näissä mitteloissa on lopulta raha, kun taas historiallinen arvo jää epämääräiseksi tunnuseikaksi. Taloustieteilijä tosin osaisi summata suojelun hyödyt euroiksi, jos näin haluttaisiin menetellä.

Erinomainen esimerkki tästä aineellisen ja aineettoman arvon ristiriidasta löytyy Oulusta, jossa VR ohitti kunnallispoliitikkojen tuella paitsi Oulun kaupungin Apolin julistukset, myös kansalaismielipiteen. (ks. HANNU SALMEN artikkeli "Kaavoituspolitiikka ja kansalaisvaikuttaminen – tapaus Oulun matkakeskus" sivulla 8).

Vastaavanlaista vääntöä on käyty myös Raahessa, jossa ei ole huomattu, että ainakin ulkopuolisen silmin sen ainoa poikkeuksellinen piirre on vanha puukaupunkikeskusta. Ketjumarketin voimalla historiallinen, pienimittakaavainen puutaloruu-tukaava on runnottu uuteen uskoon, kun hallimaisen kaupparakennuksen on annettu vyöryä jo katujenkin päälle.

On tietysti muistettava, että yksi

kapitalistisen yhteiskunnan, ja näin ollen myös yksittäisen kaupungin tehtävistä on luoda toimintamahdollisuuksia yritystoiminnalle. Tämä ei kuitenkaan ole sen ainoa funktio: Yhtäläillä sen tehtävä on luoda ja säilyttää kauniita ja arvokkaita ympäristöjä, pitää kaupunki myös henkisesti elossa. On puhtaasti arvokysymys, millainen politiikka viedään käytännön tasolle. Suojelun kannalla on helppo olla, kunhan siitä ei tarvitse kantaa käytännön vastuuta.

Kestävä kehitys, ja taantumus

Ekologisesti kestäväan rakentamiseen kuuluu rakennusten turvallisuus, terveellisyys ja viihtyisyys sekä korjattavuus, huollettavuus ja rakennusten käyttötarkoituksen muunneltavuus käyttäjän tarpeiden mukaan -- Alueiden käytön suunnittelun tavoitteeksi on muun ohella säädetty ehkäistä ympäristöhaittoja ja edistää liikenteen tarkoituksenmukaista järjestämistä sekä erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen toimintaedellytyksiä. -- Kaavoituksella luodaan edellytykset ekotehokalle rakentamiselle. Kaavoituksella pyritään vähentämään liikenteen tarvetta ja liikennevirtoja -- Tiiviissä yhdyskuntarakenteessa voidaan ottaa käyttöön ympäristöä säästäviä uusia keskittettyjä palveluja kuten kylmäsiirtoverkkoja. Kaavoituksessa pyritään yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen mm. täydennysrakentamisella ja edistämällä tiivistä ja matalaa rakentamista. (Kansallinen rakennuspoliittinen ohjelma 2003)

Ekologinen arkkitehtuuri on siinä määrin vaikeasti määriteltävä asia, että sinänsä ei ole ihme, etteivät

Apolit ota siihen useinkaan kantaa. On kuitenkin erikoista, että vaikka tieto ympäristöasioista saaste- ja jäteongelmien lisääntyä koko ajan, eivät kaikki kaupungit osaa reagoida ilmeiseen ongelmaan kaavoituksen ja arkkitehtuurin tasolla.

Suomen arkkitehtuuripoliittikka vuodelta 1998 viittaa kestäväan kehitykseen ohimennen muutamaan otteeseen, mutta Oulun Apoli jättää aiheen täysin käsittelemättä. Huomio on erityisen valitettava, jos tuntee Oulua vähääkään. Kaupunki laajenee jatkuvasti periferiaan, ja kun kaupunkirakenne väljenee entisestään, on julkinen liikenne heikoilla ja jokaisella pihalla Volvo tai pari. Ainoa ekologisesti järkevää kehitystä, tiivistymistä, saadaan vielä odottaa.

Pääkaupunkiseudun ongelmana taas on tonttikeinottelu, jonka seurauksena otollisia tontteja keskustan työpaikkojen läheltä jää rakentamatta samalla, kun kansa muuttaa Keralle, ellei kauemmaksikin. Vaikka pääkaupunkiseudun julkinen liikenne on toimivaa, pitkät välimatkat aiheuttavat turhaa matkustamista: saastumista ja pakaroita veltoistuttavaa, elämänlaatua heikentävää istumista tuntikausiksi päivää kohden. Toisin kuin Oulussa, pääkaupunkiseudun välimatkat eivät taitu lihasvoimalla.

Toki on huomattava, että kaavoitus on pitkäjänteistä puuhaa, eivätkä päätökset käänny käytännön tekoihin rakennussuunnittelun vauhdilla. Oman lisänsä ongelma-työihin tuo se, että keskivertosuomalainen toivoo asuvansa väljästi omakotitalossa. Riippumatta siitä, mistä omakotitaloasuminen "pellon laidassa" on romanttisen hohteensa saanut, kau-

punkien täytyy veroerojen paineessa vastata kysyntään.

Kaikesta tästä huolimatta se, etteivät ekologiset näkökulmat sisälly arkkitehtuuripoliittisiin ohjelmiin, antaa nykyisestä julkisesta hallinnosta varsin taantumuksellisen kuvan, jos taistolaisjargon sallitaan. Ainoaksi rakentamisen ekologisuuteen paneutuvaksi ohjeeksi jää Apoleita laaja-alaisempi Kansallinen rakennuspoliittinen ohjelma, eikä auta kuin toivoa, että siihen suhtaudutaan vakavasti myös paikallistasolla.

Haave kokonaistaloudellisuudesta

Oulussa suunnittelun ja rakentamisen ekonomia perustuu kokonaistaloudellisuuteen, joka merkitsee rakennusteknisten ratkaisujen, käytettävyyden ja kauneusarvojen kestävyyttä.

Se merkitsee myös kykyä ja viisautta panostaa harkitusti ja johdonmukaisesti rakennusprosessin kriittisiin vaiheisiin sekä siihen, mikä on kohteen arkkitehtuurin kannalta oleellista. (Oulun arkkitehtuuripoliittinen ohjelma 2002)

Kaiken julkisen rakentamisen suunnittelijavalinnan perustana tulee olla arkkitehtuurikilpailu tai tarjouskilpailu, joka perustuu laatuun ja lopputuloksen kokonaistaloudellisuuteen. Kilpailua käydään tällöin erityisesti suunnittelijan ammattitaidosta sekä huolellisesta suunnittelusta ja taitavasta materiaalin ja rakennustekniikan käytöstä. -- Arkkitehtuurikilpailut edistävät rakentamisen innovatiivisuutta ja arkkitehtuurin uudistumista. Kilpailutoiminta on myös täydennyskoulutuksen muoto ja se avaa mahdollisuuksia uusille suunnittelijoille. Kilpailujen tuottama suuri joukko ratkaisuvaihtoehtoja helpottaa ympäristön kehittämistä vaihtoehtoja koskevaa kansalaiskeskustelua. (Suomen arkkitehtuuripoliittikka 1998)

Rakennusprojektin kokonaistaloudellisuuden perusta on huolellisessa, paneutuvassa ja osaavassa suunnittelussa. Oulun arkkitehtuuripoliittisissa ohjelmissa tähän tavoitteeseen päästään hintakilpailun yhteydessä tapahtuvalla laatupisteytyksellä, jonka pitäisi ulottua suunnittelusta myös rakennusurakoitsijan valintaan. Kansallisissa Apolissa taas korostetaan suunnittelukisojen merkitystä.

Kauniista ajatuksista huolimatta

Kulmia arkkitehtuuripoliittisiin julistuksiin

KUVA: SALLA NOPONEN

arkkitehtisuunnitteluun käytetään nykyään hämmästyttävän vähän resursseja. Arkkitehtiuutisissakin reposteltu Kontulan vanhustenkeskuksen tapaus, jossa pääsuunnittelija-arkkitehdin palkkio jäi alle rakennesuunnittelijan palkkion, ei liene mitenkään harvinainen tapaus. Ja näin toimittiin Helsingin kaupungin rakennussuunnitteluviraston siipien alla. Mitenhän Kilpisjärvellä?

Halpa hinta ei tietenkään ole tae suunnittelun ammattitaidottomuudesta, mutta niin ikään on selvää, että arkkitehtikin harjoittaa ammattiaan ansaitakseen elantonsa. Jos jokaiseen rakennusprojektiin valitaan halvin mahdollinen suunnittelija, on lopputuloksena halvin mahdollinen ympäristö, jossa hinta korreloi käytettyjen suunnittelutuntien ja laadun kanssa. Tässä markkinataloudessa ei tunneta vanhaa viisautta ”köyhällä ei ole varaa ostaa halpaa”.

Arkkitehtuuripoliittisissa ohjelmissa aiheeseen otetaan toki kantaa,

mutta niiden idealismi taitaa jäädä kauniiksi toiveeksi vailla vapaan kapitalismin selkänojaa.

Iso laiva kääntyy hitaasti, jos ollaan

Arkkitehtuuripoliittiset ohjelmat ovat ainakin ajatuksen tasolla kauniita, mutta politiikan toteutuminen on sen ohjeellisesta luonteesta johtuen melko suhteellista, vaatimattomaa. Kaupallisten toimijoiden ja kansan ristivedossa poliitikko pyrkii ratkaisemaan välittömän ongelman tyydyttävästi, vaikka se ei julistusten mukaista olisikaan.

Valtiolla ja kaupungeilla on kuitenkin selvästi tahtoa edistää hyvää arkkitehtuuria, vaikka niiden vaikutuskeinot jäävätkin lähinnä mielipidevaikuttamisen tasolle. Voi olla, että Apoleilla on otettu verkkaaisia ensiaskeleita kohti parempaa ympäristöä. Toivossa on hyvä elää, siitähän huolimatta että näin nuoren

innokkuudella haluaisi mieluummin nähdä vimmattuja muutoksia.

Tilaisin yhden vallankumouksen, kiitos!

ANTTI KARSIKAS

Linkejä.

Kansallinen rakennuspoliittinen Ohjelma (2003): <http://www.valtioneuvosto.fi/tiedostot/pdf/fi/8591.pdf>

Suomen arkkitehtuuripoliittikka: Valtioneuvoston arkkitehtuuripoliittinen ohjelma (1998)

http://www.minedu.fi/julkaisut/arkkiteht_pol_ohj_.html

Oulun arkkitehtuuripoliittinen ohjelma (2002): <http://oulu.ouka.fi/tekniikka/kaavat/kuvat/apoliaa.pdf>

Agorafagia - eli kuinka markkinat ahmaisivat toriaukion sekä muita kertomuksia.

“The people with money to build today are corporations – they are our popes and Medicis. The sense of pride is why they build.”
–PHILIP JOHNSON

Niin kauan kuin tiiviitä yhdyskuntia on ollut, yhteisön tai kylän keskeiselle paikalle on jätetty aukio, jolle ihmiset saattoivat kokoontua ja käydä kauppaa. Aukion luonne määräytyi sitä ympäröivien rakennusten kautta. Tori heijasteli ympäristönsä ilmettä ja arkkitehtuurin ajankuvaa. Toriaukion luonne muuttui ja kehittyi. Antiikin Kreikan agora avasi torin kaupankäynnin ohessa myös pohdiskelulle, keskustelulle ja päätöksenteolle. Agora oli ideaali kuva pyyteettömästä julkisesta tilasta. Roomalainen forum tarjosi lähinnä näyttämön poliittiselle teatterille, jossa vallanhimoiset pyrkyrit käyttivät näyttäviä rakennushankkeita mainoksina itsestään. Kansan suosio oli helppo tavoittaa siellä missä kansa oleili. Leipää ja sirkushuveja.

Torilla on kuitenkin kyttenyt myös vallankumouksen siemen. Rabelais'n

kertomusten karnevaalit valtasivat aika ajoin keskiajan ja renessanssin kadut ja torit, kääntäen vanhat arvot nurinkurin. Karnevaaleissa vallitsi uusi yhtenäisyyden tunne. Kaikki olivat yhtä ja samaa soittavaa ja laulavaa massaa. Karnevaaleissa julkinen tila palveli yleisöä ideaalisella tavalla. Nauru ja juhla puhuivat omaa yleismaailmallista kieltään. Torin laidalle ilmestynyt kirkko taas toimi sielujen pakkolunastuksen ohessa yhteisön julkisena kokoontumis- ja hiljentymistilana. Nyt kirkkojen kerätessä pölyä todellista hartautta näemme ostoskeskusten käytävillä. Ennen ikonikuvat koristivat kirkkojen seinä, nyt tavarat ja julkisuuden henkilöt ovat korvanneet ne. Karnevaalit ovat siirtyneet mainoskyltteihin, ihmisten ulottumattomiin. Sieltä meitä tuijottavat ilakoivat, kauniit ihmiset juhlissa, joihin meille luvataan pääsy vain Visaa vinguttamalla.

Kaupunkikuvasta on tullut myyntiartikkeli, jota jaellaan eniten maksavalle. Mainosten takia kaupunkien keskustat muistuttavat enemmän ralliautojen tai jääkiekkoilijoiden

sponsoritarramyrskyjä kuin viihtyisää kaupunkitilaa. Varoittavana esimerkkinä toimi itävaltalaisen taiteilijakaksikon performanssi Nike Ground, joka väitti, että Nike aikoo vallata wieniläisen aukion. Julkisen ja yksityisen tilan rajat ovat hämartyneet. Yksityiset tilat saattavat ulkoisesti ja toiminnoiltaan muistuttaa julkista tilaa, mutta ovat silti yksityisessä omistuksessa. Näillä yksityisillä kansan olohuoneilla ajetaan vahvasti kaupallisia tarkoituksia, joissa vain kuluttaja on toivottu vieras. Jokaisen neliömetrin pitää tuottaa omistajalleen tuloa. Sen, mitä kävijä näkee, pitää tuottaa myyntiä lisääviä ajatuksia. Keskustakortteleilla ei ole varaa lorvailijoihin ja vartiointifirmat pitävät huolen, ettei epätoivottu ihmismateria pääse pesiytymään.

Kulutuksesta on muodostunut luonnollinen osa vapaa-ajanviettoa. Ihmisten koko ajan lisääntyvä luppoaika pyritään ohjaamaan ostoskeskuksiin. Kaikki inhimilliset tarpeet ahdetaan tehokkaasti yhden katon alle. Tuoreena esimerkkinä toimii Kampin uusi elämyspuisto,

jossa henkilö voi asua, elää, syödä, juoda, kokea, nähdä ja matkustaa pois tuntematta hetkeäkään ulkoilman kalseaa kosketusta. Toriaukio katettiin ja myytiin pois yleisöltä. Poliittinen näytelmä jatkaa esityksiään nyt ostoskeskuksissa, kun ehdokkaat piristävät tuulipukukansan kauppareissuja.

Kauppakeskusten kasvettua yhä suurempiin mittaluokkiin oli edessä väistämätön muutto esikaupunkien halvoille tonteille. Parkkipaikat ja fundamentalistinen funktionalismi runtelivat automarkettien olemukset muodottomiksi möhkäleiksi, teollisen kulutuksen tehohalleiksi. Markkinavoimille on annettu kaupungin avaimet toteuttaa ”hajoita ja hallitse”-strategiaa ajamalla itsenäisyydessään yksinäiset ihmiset vaeltelemaan ostoskärryjen vetäminä näille käytävillä etsimään itseään pysyvästi alennetuista tarjoustuotteista ja näppäristä sisustuselementeistä.

JANNE KARJALAINEN

Lähteet:

N&N-lehden kotisivut (www.netn.fi)
Kaj Nyman: Kaupunki Luontona (1/98)
Pekka Passinmäki: Kaupunkisuunnittelun erilaisia lähestymistapoja (1/98)
Mika Saavalainen: Estetiikan Ympäristöoppi (3/95)
Arne Nevanlinna: Mistä kaupunki vaikeenee, siitä on puhuttava (1/98)
Milla Törmä: Pohdintoja hyvästä elinympäristöstä (2/99)
<http://0100101110101101.org/>, sekä www.nikeground.com
Kauppakeskusten arkkitehtuuria (tekijä tuntematon, <http://www.tut.fi/units/arc/ays/vanha/kurssit/jk/jtxt5.htm>)
Mihail Bahtin: Francois Rabelais, Keskiajan ja Renessanssin nauru

Kaavoituspolitiikka ja kansalaisvaikuttaminen – tap

KUVA: HANNU SALMI

Uljasta uutta Oulua rakentamassa

Uuden vuosituhannen alettua VR-yhtymä ja Ratahallintokeskus kaivoivat esille 1990-luvun laman aikana hiljaa haudatut suunnitelmat Oulun rautatieaseman alueen suurisuuntaisesta uudistamisesta. Julkisudessa esitellyt uudet luonnokset olivat vähemmän suureellisia kuin 1980-luvun nousukaudella laaditut edelliset suunnitelmat, mutta herättivät silti välittömästi keskustelua uudisrakentamisen luonteesta, mittakaavasta ja sen suhteesta olemassaolevaan ympäristöön. Alusta alkaen kiinnitettiin huomiota siihen, että vaikka hankkeen nimi oli Oulun matkakeskus, se vaikutti tilaohjelmansa ja sijoittelunsa perusteella pikemmin ostoskeskukseksi kuin joukkoliikenneterminaliksi.

Tämä matka- tai ostoskeskuksen rakentamiseen tähtäävä asemakaavan muutostyö alkoi vuonna 2003 ja kaavoitusprosessin eri vaiheet olivat maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti julkisesti nähtävillä neljä kertaa kevään 2003 ja kevään 2005 välisenä aikana. Kaavahankkeeseen ottivat sen nähtävillä ollessa kantaa lukuisat viranomaiset, yhdistykset ja yksityiset henkilöt. Palautteessa vallitseva sävy oli kriittinen: suunnitelmia arvosteltiin mm. liiasta massiivisuudesta, liiasta kaupallisuudesta, kulttuurihistoriallisten arvojen unohtamisesta, vaihtoehdottomuudesta ja huonosta toiminnallisuudesta. Enemmän tai vähemmän jyrkkää kritiikkiä esittivät Museovirasto, Pohjois-Pohjanmaan museo, Pohjois-Suomen arkkitehdit SAFA, Linja-autoliitto, Oulu-seura ry, Oulun rakennusvalvontavirasto, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus sekä useat yksityishenkilöt.

Jätin itse palautteen tekniselle lautakunnalle kaavaluonnoksen ollessa kolmatta kertaa nähtävillä syksyllä 2004. Palautteessani kritisoin muutamia suunnitelmasta poimimiani epäkohtia ja tiedustelin mahdollisuuksia tutkia vaihtoehtoisia ratkaisuja. Paluupostissa sain asemakaavoituksen palautteisiin antamat vastaukset paksuna monistenippuna, jossa oli mukana myös kahdella edellisellä kuulemiskerralla jätetyt palautteet. Luin koko monistenipun läpi ja havaitsin, että useat lausunnonantajat toivat myöhemmissä palautteissaan jo aiemmin esittämänsä kritiikkiä. Olin havainnevani tässä vaiheessa jo jonkinasteista turhautumista siitä, ettei aikaisempaan kritiikkiin ollut vastattu tyydyttävästi. Omaankin palautteeseeni oli mielestäni vastattu ympäripyöreästi. Koska kriittistä palautetta oli tullut sen verran arvovaltaisilta tahoilta, ettei niiden asiantuntemusta voinut suoraan asettaa kyseenalaiseksi, vaikutti siltä, että kaupallisesti tuottoisaksi koettua suunnitelmaa ajettiin eteenpäin kriittistä piittaamatta ja lain tarjoama mahdollisuus kritiikin esittämiseen oli supistunut muodolliseksi.

Vaihtoehtoja aamukahvipöytään

Sain vahvistuksen epäilyksilleni laajemmasta turhautumisesta kaavoitusprosessin etenemiseen, kun tammikuun lopulla 2005 minulta kysyttiin halua tehdä matkakeskuksesta vaihtoehtoinen suunnitelma, joka julkaistaisiin sanomalehti Kalevassa. Kaleva oli jo aiemmin ottanut pääkirjoituksessaan kantaa kaavoitusprosessiin kritisoiden sen vaihtoehdottomuutta ja vaatien vanhan rakennuskannan laajempaa säilyttämistä. Suunnitelma oli mää-

rä julkaista Kalevassa ennen kaavaluonnoksen neljännen ja viimeisen nähtävillöoloajan loppua, jolloin sen käynnistämä keskustelu ehtii vaikuttaa kaavaluonnoksesta annettavaan palautteeseen. Tietenkin tilaisuuteen piti tarttua. Pyysin mukaan kaksi kurssikaveriani Mikko Kämäräisen ja Sami Heikkisen, ja esittelimme alustavat luonnoksemme Kalevan päätoimittajalle Risto Uimoselle helmikuun toisella viikolla. Päätoimittaja piti suunnitelmiamme ja lupasi tehdä aiheesta sunnuntaillitteen pääjutun. Laadimme suunnitelmat valmiiksi nopeassa aikataulussa ja ne julkaistiin Kalevassa 27.2.2005, kun nähtävillöoloaika oli jäljellä vielä viikko.

Ennen vaihtoehdosuunnitelman esittelyä Kalevassa kaavaluonnoksesta käyty keskustelu oli pysynyt pienen piirin sisällä, ja – jos niin haluaa ajatella – oli helposti sivuutettavissa. Kalevan juttu kuitenkin aiheutti laajan ja julkisen keskustelun, johon oli jo pakko ottaa kantaa. Maallikonkin oli helpompi kritisoida vaihtoehdottomana esitettyä kaavasunnitelmaa, kun oli jonkinlainen konkreettinen vaihtoehto, johon sitä saattoi verrata. Vaikka mielestämme kaavaehdotuksen mukaista matkakeskusta saattoi hyvällä syyllä pitää ylimitoitettuna, teimme vaihtoehdosuunnitelmastamme tarkoituksella yhtä suuren, jotta sitä ei voisi torjua vertailukelvottomana pienemmän konsa tähden. Suurimmat erot olivat matkakeskuksen sijoittaminen osittain Raksilan puolelle ja lähes kaiken vanhan rakennuskannan säästäminen. Iloksemme saimme huomata, että vaikka vaihtoehdotimme olikin yhtä massiivinen kuin alkuperäinen suunnitelma, se sai paljon kiitosta osakseen. Ensimmäinen kriittinen

kommentti tuli yllätyksellisesti VR:ltä, jonka edustaja totesi, että suunnitelmassamme on liian vähän pysäköintitilaa. (Kommentti oli lonkalta heitetty, koska Kalevassa esitellyissä kuvissa ei ollut esitetty pohjapiirustuksia. Suunnitelmassamme oli itse asiassa yhtä paljon pysäköintitilaa kuin heidänkin suunnitelmassaan.)

Esimerkkimme innoitti myös muita suunnittelijoita esittelemään omia ideoitaan julkisesti. Viikon sisällä Kalevassa oli esitelty jo kaksi uutta vaihtoehtoluonnosta, toinen havainnekuvan kanssa, toinen tekstin muodossa. Lehden lukijoille välittyi kuva, että arkkitehtuuri on luovaa työtä ja vaihtoehtojen etsimistä, ei vaihtoehdottomuutta. Pohjois-Suomen SAFA oli omissa lausunnoissaan suosittanut, että matkakeskuksen suunnittelemisesta järjestettäisiin kilpailu. Maanomistajat eivät kilpailua olleet halunneet järjestää, mutta kilpailevat ehdotukset tulivat nyt julkisuuteen alueen laajalevikkisimmän sanomalehden välityksellä.

Paras seuraus oli asiasta syntynyt laaja keskustelu. Harvoin Oulussa on puhuttu niin paljon arkkitehtuurista tai kaupunkisuunnittelusta kuin keväällä 2005. Huolimatta omistakin ennakkoluuloistani yleisen keskustelun tason suhteen asiassa pysyttiin hyvin. Asiasta hairahduttiin sivuun vasta myöhemmissä vaiheissa, kun käytiin varsin populistista keskustelua sodanaikaisen vara-aseman elins. Kivikukon uusiokäytöstä mitä mielikuvituksellisimmilla tavoilla tai sen integroimisesta uusiin rakenteisiin.

Jos asiantuntijoiden kritiikin voi sivuuttaa sillä, että sitä ei moni ole kuulemassa, yleisönsaston ja keskustelupalstojen kautta tulevan kritiikin taas voi torjua toteamalla,

että sen takana on vain pieni joukko ihmisiä. On aivan totta, ettei laajastakaan yleisönsastopalautteesta voi juuri vetää johtopäätöksiä joilla olisi merkitystä kansalaisten todellisen tahdon arvioimisen kannalta. Kaleva kuitenkin hankki paremman selvyuden oululaisten mielipiteistä ja teetti galluptoimistolla mielipidetutkimuksen pitkän aikaa matkakeskuksesta käydyin keskustelun jälkeen syksyllä 2005. Tutkimuksessa kysyttiin, onko vanhojen rakennusten suojelua Oulussa laiminlyöty, ja viitattiin matkakeskussuunnittelun aiheuttamaan asemansuodun rakennusten purku-uhaan. Tulos: 71 prosenttia oululaisista vastusti purkulinjaa (tutkimuksen virhemarginaali oli 3 prosenttiyksikköä).

Arkkitehtikillan näyttelytempaus ja paluu virallisiin vaikuttamisen keinoihin

Kansalaiskeskustelun jälkeen kaavoitusohjelma eli julkisuuteen nähden hiljaiseloa, kunnes kaupunginhallitus esitti kesäloman kynnyksellä kaupunginvaltuustolle matkakeskusta hyväksymistä keuhkokuumeen viikeisessä kokouksessa. Valtuusto kuitenkin siirsi asian käsittelyn lomien jälkeiseen aikaan elokuun loppuun. Arkkitehtikilla päätti loppukesällä käyttää vielä viimeisen tilaisuuden ottaa julkisesti kantaa rakennusperinnön suojelemisen ja matkakeskuksesta järjestettävän yleisen arkkitehtikilpailun puolesta ennen kaavapäätöksen tekemistä. Rotuaarilla järjestettiin katunäyttely, jossa esiteltiin asema-alueen rakennushistoriaa, erilaisia vaihtoehtoja uuden rautatie- ja linja-autoterminaalien rakentamiseen Ouluun (mm. aiheesta aiemmin tehtyjä harjoitustöitä), samoin kuin muutamia muualla toteutettuja hyviksi koettuja esimerkkikohteita. Näyttelyn puuhamiehenä toimi killan puheenjohtaja Antti Kujala. Näyttelytelineinä käytettiin autenttisia äänestyskoppeja, joiden ajateltiin muistuttavan kaupunginvaltuuston jäseniä siitä, keneltä he ovat mandaattinsa saaneet.

Killan hyvästä yrityksestä (ja mm. sanomalehti Kalevan asialle osoittamasta jatkuvasta ja näkyvästä tuesta) huolimatta kaupunginvaltuusto hyväksyi kaavan 22.8.2005. Katunäyttelyn järjestämisessä aktivoitunut arkkitehtikilla päätti kuitenkin taistella loppuun asti ja käytti vielä kaksi jäljellä olevaa virallisen vaikuttamisen keinoa: kiltta jätti syyskuun aikana Oulun hallinto-oikeudelle valituksen kaupunginvaltuuston kaavapäätöksestä ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselle rakennussuojeluesityksen koskien asema-alueen rakennuskokonaisuutta. Ohjeita valituksen ja esityksen oikeaoppiseen laatimiseen löytyi mm. Rakennustaitteen seuran nettisivulta ja muutamilla

Seuraus Oulun matkakeskus

ta suojeleusasioihin aiemmin vihkiytyneiltä yksityishenkilöiltä.

Arkkitehtikillan lisäksi kaavasta jätettiin ainakin yksi toinenkin valitus. Päätöksiä ei helmikuun 2006 alkuun mennessä ole kuulunut ja asia on toistaiseksi jäissä.

Virallinen vai epävirallinen vaikuttaminen?

Virallisten vaikutuskanavien ohi toimimiseen sisältyy riski, että aloite siirtyy asiantuntijoilta maallikoille ja vakava, asiantuntemusta ja pitkän tähtäimen näkemystä vaativa suunnittelu muuttuu puhtaaksi populist-

miksi. Vaihtoehtoisen matkakeskussuunnitelman esittelemisen jälkeen eräs paikallinen liikemies esitteli ilmaisjakelulehdessä pilvenpiirtäjähankkeen, joka oli riemastuttavassa ristiriidassa Oulun pitkän tähtäimen kaavoitusperiaatteiden kanssa (hankke esiteltiin aprillipäivän tienoilla, mutta jäi hieman epäselväksi oliko se puhdas sattuma). Kaupungin asemakaavapäällikkö Matti Karhula lanseerasi tämän jälkeen termin mediakaavoitus, viitaten ilmeisesti kumpaankin lehtijuttuun ja niistä käytyyn keskusteluun.

Ymmärsimme vaihtoehtosuunnitelmaa tehdessämme, että sen

julkistamisen voisi tulkita epäluottamuslauseeksi asemakaavoitusta kohtaan. Vaihtoehtosuunnitelman julkaisemiselle ei kuitenkaan olisi ollut tarvetta, jos viralliset vaikuttamisen keinot olisivat näyttäneet johtavan johonkin tulokseen. Suunnitelmaa lukuisat yllä mainittujen asiantuntijoiden lausunnot VR:n ja Ratahallintokeskuksen eteenpäin runnoman kaavaluonnoksen puutteista. Itse katsoin, että nähtävilläolokana esitetty vaihtoehtosuunnitelma oli arkkitehtisuunnitelman muotoon tehty palaute, joka esitettiin avoimesti lehdessä sen sijaan että olisi

postitettu tekniselle lautakunnalle, johon palautteet yleensä toimitetaan. Esitimme visualisoinnin keinoin ratkaisuehdotuksen niihin ongelmiin, joita lautakunnalle jätetyssä palautteessa oli aiemmin käsitelty.

Demokratiassa keskustelu olisi nähtävä lähtökohtaisesti myönteiseksi asiaksi, kuitenkin ammattitaitoa vaativia asioita ei voi alistaa populistiseen huutoäänestyskäsitteeseen. Julkisen keskustelun taso on pitkälti kiinni tiedonvälitystä hoitavan median arvostelukyvyistä juttujen ja mielipiteiden julkaisun suhteen. Myös virkamiesten ja poliitikkojen tulee esittää riittävät perustelut ajamilleen

hankkeille ja reagoida ajoissa niistä esitettyyn palautteeseen.

HANNU SALMI

Tule tielleni, kaupunki

Asfaltti kylvetään joka kevät. Kaupunkiuneksinnan uusi kasvukausi alkaa, kun suuret keltaiset koneet ovat puhdistaneet kadut hiekoitusorasta ja alta paljastuu uusi iho. Kaupunkiuneksinta on seuraus kaupungin elämisestä: katu-
jen kokemisesta rullalaudalla, tekstuurien nauttimisesta ja elämyksellisyyden ymmärtämisestä.

Rullalautailija uneksii kaupungista metsässäkin. Poeettinen kuva nousee välittömästi alitajuntaan, kun kaatuneessa puunrungossa näkee kaiteen ja rantakalliossa kiveyksiä. Menneisyys ja nykyisyys heijastuvat toisiinsa. Näemme luonnon kaupungissa ja kaupungin luonnossa. Rullatessa katu alas kiveys rajaa joenuoman, jonka virran pyörteistä saa lisävauhtia. Lihastietoisuus oppii tuntemaan kadun jokaisen rypyn, kaupungista tulee koti. Se tulee täyteen pieniä liikkeitä ja pinttyneitä tapoja nousta jalkakäytävälle, kääntyä, tehdä ohimenevä temppu aina samassa kohdassa. Kotoinen mittaamattomuus herää uudessa paikassa ja mittakaavassa. Nämä pienet tuntemukset, jotka luovat uusia, miellyttäviä mielikuvia, pohjustavat kaupunkiuneksintaa. Kaupunkiuneksija voi kokea luonnon kaikkialla, missä muisto rakentaa itselleen tilan. Kun kaupungin elää, objekti ja subjekti katoavat. Kaupungista tulee tapahtuma. Se ei enää riepotele kuin valtameri, jonka myrskyjen pyörteisiin ihmisparha on joutunut. Uneksinta tekee ihmisestä ja ympäristöstä tasavertaisia, sillä he ovat olemassa toisissaan.

Kaupunki, mikä nautinto ruumiille! Rullalautailija ei koe urheiluvansa, kun hän seuraa kaupungin ehdotuksia. Kaupunkiluonto aiheuttaa mielikuvituksen virittäytymistä ja tilaohjelmien

unohtamista. Sen portaat, kaltevuudet ja pinnat innostavat liikkumaan. Elämme valtavassa leikkipuistossa. Rullalautailijan menetelmä on avata sen koodi ruumiillisella avaimella. Ohjelmoitu tila menettää merkityksensä, kun ympäristö pelkistyy muodoiksi, jotka toimivat lihasten vastapareina. Kiveyksestäkin tulee dynaaminen objekti, kun rullalautailija tekee siitä vastuksen. Penkki ei ole istuin, eivätkä portaat askelmia. On vain materiaaleja, tasoeroja ja syvyyksiä, jotka luovat vastavoimia, joiden purkamiseen jokainen voi etsiä oman tyylinsä. Rullalautailu tekee luovasta liikkeestä osan kaupungin arkea.

Kiveys ottaa vastaan tuhansia hetkiä. Se imee itsensä täyteen tempuja, joiden kautta ihminen juurtuu kaupunkiin. Jokainen, joka kuvittelee itsessään tekemisen tunteen, voi kasvattaa juuriaan syvemmälle. Kiviset rakenteet ovat kokemuksia säilyttäviä. Kuka tahansa, jolla on kaupunkiuneksijan silmää, tuntee osan muiden kokemuksesta nähdessään skeitatuun paikan. Silti on jotain, joka jää vain rullalautailijan ja kaupungin väliseksi. Rullalautailija asettaa merkityksen sinne, missä sitä ei ennen ole ollut. Näkyviä todisteita kiveyksen sisälle piilotetuista arvoista ovat kiven pyörityneet reunat ja laudan pohjasta hankautunut maa-

li. Kun yöllä kulkiessaan kaupungin kenttäkerroksessa näkee skeitatuun paikan tyhjillään, tuntee muistojen kertymän, mutta ei voi täysin ymmärtää. Voi kävellä ohi ja tietää, että kaupunki muuttuu ja säilyttää itsensä yhtä aikaa.

Muistojen tuolla puolen kaupunki on ruumiillisesti kirjoitettu rullalautailijaan. Kaupungin kartasta tulee tekstuurien verkosto, josta erottuvat miellyttävimmät reitit. Erilaiset pintamateriaalit ovat nautinto. Sileät betonilaatat saumoineen, asfaltti, suojatie, graniittilaatat, marmorit. Kaikki tuntuvat erilaisilta. Rullalautailija saa kokea, miltä kaupunki tuntuu. Kaupungit voi erottaa toisistaan erilaisten tekstuuriryhdistelmien perusteella. Helsinki tuntuu jaloissa keskinkertaiselta asfaltilta, josta suojatien raidat erottuvat kermaisina. Pohjoisessa routa tekee asfalttiin myös pieniä miellyttäviä kumpuja. Barcelonassa on paljon sileitä laattoja, joissa on junamaisesti napsuttavat saumat. Modernismin pienikuvioisia laattoja on mahdotonta rullata, mutta kiviset luiskat jalkakäytävän ja autotien välissä ovat erikoisuus. Kuinka tämä pieni luiska voi olla kokemus, ja vieläpä erilainen kokemus kuin sama luiska autotieltä jalkakäytävälle.

Maailma, jossa rullalautailija ajattelee, piiloutuu kaupungin rakenteisiin.

Torin laidalla oleva kiveys ja kolme askelmaa ovat loputon uneksinnan lähde, mutta kuinka moni ihminen käveleekään ohi sitä huomaamatta. Salaisuus antaa loputtomasti mahdollisuuksia mielikuvitukselle. Joskus kaupunkiuneksija antaa ikävystymiselle vallan. Silloin istuskeleminen, salaisen lähteen katseleminen riittää. Voi antaa paikan kertoa, mitä se tarvitsee. Mikä sopii parhaiten sen valloittamiseen ja olemiseen? Kiveykselle voi jäädä istumaan ja käyttää kaupunkia unitalonaan. Rullalautailija ei tarvitse syytä mennäksensä ulos, hän voi olla kaupungissa menemättä minnekään. Tarkoitus on olemisen itsessään. Työmatkalainen ei voi pysähtyä keskelle kaupunkia, sillä hän käyttää sitä vain kulkeakseen paikasta toiseen. Kadut latistuvat välimatkoiksi.

Kävellessään rullalautailija katsoo kaupunkia toisin, etsien uusia paikkoja tai kohtia, jotka ovat jääneet huomaamatta. Paikan löytämiseen liittyy lapsellista riemua. Aina ei ole edes kyse uudesta paikasta. Kun taidot kehittyvät, ympäristö saa uusia arvoja ja ihminen näkee uusia tapoja käyttää sitä. Rakenteilla olevaa paikkaa käydään usein katsomassa ja siitä unelmoidaan eri tavalla, puhtaammin. Silloin uneksinnalla on taipumus liioitella. Todellisuus on olemassa, mutta se ei rajoita kuvitelmia. Uusi

rakenne istutetaan kaupungin maaperään tämän uneksinnan kautta. Sitä ennen rakenne on eloton, eikä siihen voi liittyä todellisuutta jäsentäviä arvoja. Myös negatiiviset arvot kuuluvat kaupunkiin, sillä sen pelottavuus ei liity epäilyttäviin ihmisiin tai tilanteisiin, vaan katoavaisuuden kokemiseen. Portaat ja tukimuurit saavat vertikaalisen arvon, ne ovat todellinen pudotus, yhteys maan-alaiseen maailmaan. Pelko liioittelee, sillä pudotus on aina suurempi kuin todellinen tasoero. Pudotus on riski, jonka ottaminen on mielenosoitus väliaikaisuuttamme kohtaan. Rotkot tekevät kaupungista vaarallisen.

Rullalautailu on pieni ruumillistuma, osa suurta unikoneistoa, jonka pesä on kaupungissa. Laittaessaan ruokaa kotonaan tai istuessaan työhuoneella voi silloinkin tuntea, kuinka kaupungista kuuluu ohikiitävä hetki, avoimesta ikkunasta sisälle tulviva rullauksen ääni. Voi kuulla, kun joku elää kaupungin.

Valtava määrä uneksintatyötä on alati käynnissä. Jo muutama sukupolvi näkee ympäristön eri lailla, sillä heillä on taito uneksia paikoista, joita muut eivät näe. Kuljetamme mukamme arkaaisia muistoja merestä, metsästä, juurakoista, pesästä. Arkinen uneksinta käyttää rakennusainettaan sitä, mitä näemme joka päivä bussin ikkunasta, metrotunneleissa tai kerrostalon asfaltoidulla pihalla. Arjessa on voitava uneksia, sillä uneksintaan liittyy arvoja, jotka leimaavat olemisen koko syvyyttä. Uneksinta tekee meistä kokonaisempia, ja niin voimme liikkua vapaasti kosmoksen eri kerroksissa. Kaupunki on luonto, jossa uusi uneksinta asuu.

MARIA COROMINAS

Arkkitehtuuri ja tukahdutettu liike

Lopettiko ihminen liikkumisen laskeutuessaan puusta ja alkaessaan ajatella abstraktisti?

Ihmistä on mahdotonta määrittää vain yhdestä tarkastelukulmasta, enkä sitä yritäkään. Tarkastelen nyt vain ihmisen liikkumista ja sijaintia tilassa, jotka ovat ehkä ihmisen tärkeimpiä olemassaolon ilmentymiä. *Mobilo ergo sum.*

Liike, siinä missä sijaitseminenkin on itsestäänselvyys. Liikomme jatkuvasti, myös nukkuessamme. Liikkuminen on myös kokemus ja parhaimmillaan hyvin nautittava sellainen. Vaikka liikkeen eri muodot ovat käytännössä rajattomat, liikkuu ihminen julkisessa tilassa loppujen lopuksi vain neljällä eri tavalla: kävelen, satunnaisesti juosten, apuvälineiden, kuten polkupyörän avulla, ja neljäntenä tapana ihminen kulkeutuu eli on liikkuvan välineen kuljetettavana. Liikkuminen on tarkoituksen määräämää, eikä improvisaatiolle ole juuri tilaa. Liike on ihmiselle vain väline jonkin muun asian tavoittamiseksi, ei kokemus sinänsä.

Vapaa-ajallaan ihmisellä on mahdollisuus liikkua monipuolisemmin. Silloin liikkeen variaatiot lisääntyvät huomattavasti: ihminen kiipeää, hyppii, lentää, pyörii, kierii, kamppailee, tanssii, tippuu, tasapainoilee ja ui. Koska vapaa-ajallaan ihmisellä ei ole pakottavaa tarvetta liikkua, tekee hän sen liikkeen itsensä takia. Liike jakaantuu näin kahteen leiriin, arki- ja vapaa-aikaliikkumiseen. Tämä sama jako toistuu melkein poikkeuksetta myös tilallisesti, eli liikkeen eri muodot, arki ja vapaa-aika, tapahtuvat eri paikoissa.

Tarkkailtaessa ihmistä sopivalta etäisyydeltä ja sopivasta kulmasta saattaa näyttää siltä, että kaltaisesamme yhteiskunnassa elävä ihminen pelkää vapaata liikettä. Liikkuminen on aina sidottua ja sitä rajaavat ja sitovat myös välineet. Täysin improvisoituna ja vapaana sitä ei tapaa juuri missään. Liikkeellä on lähes aina jokin funktio, josta ei sovinnaisuuden takia poiketa. Myös arkkitehtuuri rajaa liikettä: ei estein, vaan niiden puutteen takia. Arkkitehtuuri on liikkeen kannalta niin helppokulkuista, että monipuoliselle liikkeelle ei ole tilaa ja turhaa epäfunktionaalista liikettä ei suvaita.

Jopa vapaa-aikana, kun olisi tilaisuus nauttia liikkeestä sinänsä, liike sidotaan jostain syystä sääntöihin, tiettyihin paikkoihin, välineisiin ja tavoitteisiin. Leikki on lähinnä täysin vapaata ja improvisoitua liikettä, mutta se kuuluu lähes ainoastaan lapsille. Aikuisilla liike pitää sitoa ja rajata myös vapaa-aikana, tehdä siitä näennäisen funktionaalista, asettaa liikkeelle tavoitteita ja syitä.

Tavoitteita asetetaan usein kilpailun muodossa. Pieni kisailu sinänsä

on haitatonta, mutta kun kisailu muuttuu kilpailuksi ja liikkeen tarkoitus keinoitekoisen päämäärän tavoitteluksi, jotain menetetään. Säännöt mahdollistavat liikkeen arvottamisen toisiinsa nähden, sillä sinänsä mikään liike ei ole toista parempi. Jos liike pitää arvottaa, on tärkeää, että liikkeen osatekijät ovat samat. Tästä seuraavat tarkat säännöt ja välineiden standardit. Yllämainitut asiat saattavat tehdä liikkeestä joskus lähes absurdia ja huvittavaa siihen liittyvää kulttuuria tuntemattomalle. Kuinka huvittavaa, samalla hurjaa ja toisaalta turhaa esimerkiksi mäkihyppy sääntöineen, tyylipisteineen, hyppyritorneineen ja välineineen saattaisi olla jollekin entisaikojen metsästäjähiitäjälle?

Mitä voisi olla vapaa liike ja sille suunniteltu arkkitehtuuri?

Koska liikkuminen on tärkeä osa ihmistä, on se myös erittäin tärkeä osa ihmiselle suunniteltua arkkitehtuuria. Se määrittää arkkitehtuuria ehkä enemmän kuin mikään muu inhimillinen tekijä. Asiaa voi tarkastella myös toisin päin: Arkkitehtuuri määrittää ihmisen liikkumista enemmän kuin mikään muu epäinhimillinen tekijä. Nykyarkkitehtuurin haasteettomuus vaikuttaa osaltaan ihmisten huonoon fyysiseen kuntoon.

Nyky-yhteiskuntamme on erittäin epäfyysinen. Suurimman osan historiaansa ihminen on kuitenkin elänyt keräilykulttuurissa, jossa elinkeinoja ovat olleet keräileminen ja metsästyksen. Tästä ajasta on evoluution kannalta niin lyhyt aika, ettei ihminen ole fyysisesti siitä paljoa muuttunut. Ihminen lajina kykenee edelleen liikkumaan erittäin monipuolisesti ja on hyvin sopeutuvainen. Yksilönä ihminen on kuitenkin urautuvainen. Totuttuaan johonkin saattaa ihmisellä olla vaikeuksia sopeutua uudestaan. Esimerkkinä olkoon juokseminen. Suuri osa ihmisistä unohtaa keski-ikään mennessä juoksemisen taidon ja heidän liikkeensä muistuttaa enemmän nopeatuttua kävelyä.

Kaikilla lapsilla on kuitenkin tarve liikkua ja leikkiä. Liikuntapedagogiikassa on huomattu, että lapsen liike on luonnollista ja tehokasta. Lapsi käyttää kehoaan juuri oikein. Vanhetessa leikin, liikkumisen ja liikunnan määrä ja muotojen variaatiot vähenevät. Tätä ei tapahtunut keräily-yhteiskunnassa, missä leikki sai suoran jatkumon erinäköisistä jokapäiväisistä liikkeen muodoista, esimerkiksi työstä, metsästyksestä ja matkustamisesta.

Urbaanissa ympäristössä liike on erittäin vähäistä, vangittua. Harva

ihminen liikkuu läheskään yhtä monipuolisesti kuin vastaava ihminen toisenlaisessa ympäristössä: esiteollisessa maatalousyhteiskunnassa tai esimaataloudellisessa keräily-yhteiskunnassa, luonnossa. Tästä syystä moni ajattelijana ja filosofi, joka on samaa asiaa surkutellut, on kaihoavasti katsonut takaisin luontoon, pois mielestään pahasta ja haitallisesta "luonnottomasta" kaupungista.

Luonto, ei kaupunki, on ollut monen ruumiinkulttuurisen idealismin ja kokeilun maaperä, yhdenlainen kantatila. Esimerkiksi ranskalainen GEORGE HÉBERT kehitti 1900-luvun taitteessa rousseaulaisen romantiikan hengessä omaa "luonnollista menetelmäänsä", jonka mukaan nuoren varttuva ruumis ei tarvinnut edesauttajakseen sisätiloissa tapahtuvaa voimistelun tiukkaa muotokieltä vaan raikasta elämää luonnossa. Luonto monimuotoisuudellaan tarjosi luontelevat esteet ja haasteet monenlaisten liikkeiden ja tappujen kokeilulle oman kekseliäisyyden kautta.¹

GEORGE HÉBERT opiskeli liikuntapedagogiaa Rheimsin yliopistossa, jossa hän kehitti oman liikuntaopetusmenetelmänsä, Method naturel. Tämä menetelmä eroaa tavallisista liikuntalajeista. Tarkoituksena ei ollut kilpailu, jota Hébert piti vääristävänä tekijänä, vaan ihmisen kehittyminen niin fyysisesti kuin moraalisestikin vahvemmaksi yksilöksi. Hänen henkilökohtainen mottonsa olikin "Etre fort pour être utile" – "Olla vahva ollakseen hyödyllinen."

Method naturel -harjoitus koostuu erilaisista liikkeistä, jotka kuuluvat kymmenen perusliikkeen ryhmään: kävely, juoksu, hyppiminen, nelinkontin liikkuminen, kiipeäminen, tasapainoilu, heittäminen, nostaminen, puolustaminen ja uiminen. Harjoitus tapahtuu ulkoilmassa kentällä, jonka pituus vaihtelee parista sadasta metristä useaan kilometriin, ja sen aikana liikutaan kaikilla perusliikkeillä vapaan valinnan mukaan.

Vaikka GEORGE HÉBERTIN opetus laajeni kahden maailmansodan

aikana, siitä tuli Ranskan armeijan fyysisen koulutuksen vakiojärjestelmä ja sen vaikutukset ovat levinneet välillisesti myös suomalaiseen liikunnanopetukseen, on sen merkitys kaupallisessa ja säännöin sidotussa länsimaalaisessa liikuntakulttuurissa jäänyt valitettavan pieneksi.

Method naturellin ja joidenkin muiden luontoa ihannoivien aatteiden – suuntana on idealisoitu luonto ja taakse on jätettävä "synnillinen" ja ihmistä yksipuolistava kaupunki – juuri päinvastoin kuin kaupunkitilan omakseen ottaneilla skeittareilla ja parkouraajilla. Parkouraajat eivät kuitenkaan tungeksi kaupunkien valmiiksi tehdyille urheilupaikoille. Näyttätyykö kaupunki heille enemmän ympäristönä, "kaupunkiluontona", jota ei muokata eikä muuteta miksiäkään, jotakin varten, kuten esimerkiksi urheilussa?²

Tietyt nuoret liikuntalajit, kuten bleidaus, skeittaus ja parkour ovat siitä erikoisia, että niitä voidaan har-

kehittää ihmistä fyysisesti monipuolisiksi liikkujaksi. Mielenkiintoista on huomata, että samoin kuin method naturel, niin myös parkour hylkää kilpailun, eikä lajissa ole näin ollen tarvetta säännöille. Tavoitteena on vain kyetä liikkumaan monipuolisesti, persoonallisesti ja sulavasti, niin suunnitellussa kuin suunnittelemattomassakin tilassa. Parkour on leikinomaista, mutta syvällisempää. Se vie vapaan liikkeen idean ehkä pisimmälle.

Mielenkiintoista on, että julkisessa tilassa tapahtuvat lajit saavat usein paheksuntaa osakseen. Syyt ovat tuskin yksiselitteiset, mutta varmasti suuri osa paheksunnasta johtuu sovinnaisuudesta, joka liittyy eri tilojen käyttöön ja totutun rikkomiseen.

Toiminnot ovat suhteutettuna tilojen monipuolisuuteen erittäin suppeita. Liike on tyypistetty mahdollisimman pieneen näennäisesti funktionaaliseen muotoon. Liike on aina vain väline ja improvisaatio erit-

Liike on ihmiselle vain väline jonkin muun asian tavoittamiseksi, ei kokemus sinänsä.

joitella julkisessa tilassa, julkisten rakennusten, toimistojen ja taloyhtiöiden pihilla, toreilla ja kaduilla. Lajeissa hyödynnetään tiloissa jo olevia rakenteita sen sijaan, että niille rakennettaisiin standardinmukaiset tilat. Liike vapautuu standardisoidusta paikasta, ja tästä johtuen liikkeen muoto vapautuu ja koska paikka ja arkkitehtuuri vaihtelevat, liikekin voi vaihdella.

Parkour on tältä kantilta yllämainituista lajeista mielenkiintoisin. Se on tiettyssä mielessä lajeista nuorin, mutta sen juuret ovat todennäköisimmin näistä kaikista pisimmät. Kun suorana jatkeena - tosin ilman historiallisia viitteitä - se ottaa George Hébertin ajatukset ja siirtää ne luonnosta kaupunkiin, urbaaniin julkiseen tilaan. Parkourissa ei käytetä apuvälineitä. Liikkeen idea on sama kuin method naturellissakin,

täin vähäistä. Useat tilat on varattu vain siirtymiselle tiettyyn toimintaan varatusta tilasta toiseen. Esimerkiksi portaat kaiteineen antavat lähes loppumattomasti mahdollisuuksia erilaisille liikkeen variaatioille. Yksinkertaisena variaationa voisi olla portaiden takaperin kävely tai tasapainoilu kaiteella. Nämä liikkeen muodot eivät ole funktionaalisia, mikä on julkisessa tilassa tapahtuvaa liikettä rajaava tekijä. Niitä ei suvaita sovinnaisuuden takia, kuten ei jalkakäytävällä makoilua tai kahvilassa jumppamistakaan.

Skeittaus, bleidaus ja parkour tuovat tottumuksiin raikasta vaihtelua. Kussakin lajissa voidaan ottaa käyttöön sille suunnittelemat rakenteet ja tilat ja muokata liikettä sovellettuna kyseiseen arkkitehtuuriin. Koska kyseiset lajit pystyvät hyödyntämään tiloja monipuoli-

semmin kuin tilojen suunnittelijat olisivat osanneet odottaa, ovat ne sekä liikkeen vapautta että tilojen käyttötarkoitusta laajentavia. Voidaan puhua jopa utilitarismista.³

Portaat, kurbit, kaiteet ja kaikki muu potentiaalinen arkkitehtuuri saatetaan niin tehokkaaseen hyötykäyttöön, etteivät niitä suunnitelleet arkkitehditkään olisi edes unissaan

näennäinen funktionaalisuus.

Julkisia kulkureittejä yhdistää joi-
tain poikkeuksia lukuun ottamatta se,
että ainoa järkevä niihin sovellettava
liikkeen muoto on kävely. Koulusta
kotiin palaavat lapset kulkevat sen
sijaan usein nurmikkoja ja aitoja pitkin
ja niiden yli. He eivät ymmärrä kul-
kureitteihin liittyviä sovinnaisuuksia
tai eivät välitä niistä.

KUVA: JOONAS KILAPPA

osanneet moista karusellia ennalta arvata. Tällä tavoin monet kaupungin tilat saavat konkreettista lisäarvoa ja merkitystä virkistyskäytössä hyödynnettyinä sen sijaan, että lojuisivat toisinaan tyhjillään.⁴

Julkiset tilat ovat melkein samassa mitassa standardisoituja kuin eri kilpaurheilulajien harjoitustilatkin. Sisätiloissa esimerkkejä standardisoinnista ovat huonekorkeus, ovien leveys, portaiden nousukulma ja leveys, seinien paksuus, lattioiden suoruus ja kulkureittien sovinnaisuudet. Suunnitellut tilat ovat lähes aina vain erinäköisten standardisoidujen elementtien yhdistelyä: käytävien ja huoneiden, ovien ja ikkunoiden, lattioiden ja seinien yhdistelmiä.

Suunnitellun tilan standardisointi nähdään ehkä selkeimmin verrattaessa sitä suunnittelemaan tilaan, esimerkiksi romahtaneeseen rakennukseen tai koskemattomaan luontoon. Suunnittelemtomassa tilassa ei ole selkeää reittiä eikä varmuutta siitä, kestäkö jokin tietty rakenne ihmisen painon. Standardoidussa tilassa on selkeää, että verhoja ei ole tarkoitettu kestäämään ihmisen koko painoa, kun taas portaat on. Suunnittelemtomassa tilassa ihmisen pitää päästäkseen eteenpäin liikkua monipuolisesti ja luovasti. Suunnitellussa julkisessa tilassa kävely on usein ainoa tarvittava liikkeen muoto, koska tilat ovat niin standardisoituja.

Suunniteltu arkkitehtuuri määrittää ihmisten kulkureitit käytävin, tein, portain, ovin ja portein. Juuri koskaan ei näe kenenkään poistuvan rakennuksesta ikkunan kautta kuin hätätapauksessa: ei edes siinä tapauksessa, että ikkunan kautta poistuminen nopeuttaisi seuraavan määränpään saavuttamista. Juuri koskaan ei näe kenenkään kipeävän rappukäytävän portaita nelinkontin ylös- tai alaspäin, vaikka pienen harjoituksen jälkeen se on helposti sekä nopeampi että kevyempi liikkumisen muoto, sillä se jakaa liikkeen raskauden kaikille neljälle raajalle. Julkisissa tilassa liikettä ei määrää suoraan funktionaalisuus, vaan vain

Ihmisen liikettä kaupunkitilassa määrittävät enemmän symboliset kuin fyysiset rajoitteet. Esimerkiksi aidat ovat symbolisia, koska niiden yli pääsee erittäin helposti kiipeämään. Aitojen ei siis ole tarkoitus estää ihmistä fyysisesti vaan symbolisesti. Samoin jalkakäytävän korotus on symbolinen raja. Nurmikolla ei ole yhtään sen vaikeampi liikkua kuin asfaltillakaan. Tästä mielenkiintoinen esimerkki on talvisen lumipeitteen vaikutus ihmisten kulkureitteihin. Lumen peitettyä jalkakäytävän korokkeet ja nurmikkojen rajat, eli symbolit, näkee ihmisten tekemien polkujen seikkailevan vapaammin, ristiin rastiin, nurmien yli ja jalkakäytävien poikki.

Jos liike on vapaata, mitä voisi olla arkkitehtuuri, jota eivät rajoita arkiliikkumisen rajoitukset?

Vapaalle liikkeelle suunnitellulla arkkitehtuurilla voisi olla mielenkiintoisia vaikutuksia tilan tunnelmaan. Miltä tuntuisi, jos koti olisi suhteellisen helpon, mutta mielenkiintoisen kiipeämisen takana? Tai jos kotiin pitäisi kulkea ahtaan käytävän kautta? Kuinka jännittävää olisi, jos kulkureittisi kulkisi ohuen lankun päällä usean metrin korkeudessa?

Äkillisestä siirtymisestä täysin utopistiseen malliin syntyisi tietysti ongelmia, koska ihmiset ovat sopeutuneet kulkemisen esteettömyyteen ja tilojen valmiisiin funktioihin. Lapsille, jotka eivät ole vielä sopeutuneet suppeaan liikkeeseen, tällainen arkkitehtuuri olisi varmasti mieleen ja vaivatonta käyttää. Yllä olevat esimerkit saattavat tuoda monen mieleen lasten leikkikentän. Suurin osa ihmisistä ei kuitenkaan ole enää lapsia. Arkkitehtuurissa pitää ottaa huomioon liikuntarajoitteiset, jolla tässä yhteydessä tarkoitan lähes suurinta osaa länsimaalaisista ihmisistä. Arkkitehtuuria suunniteltaessa pitää ottaa myös huomioon oikeasti liikuntakyvyttömät, vammautuneet, vanhuksat ja sairaat. Sen lisäksi täytyy huomioida eräitä käytännön yksityiskohtia, kuten mukana kuljettavat

tavarat ja vaatteiden liikettä rajoittavat ominaisuudet. On myös muistettava muutamia melkein huvittavia sovinnaisuuksia, kuten esimerkiksi se, että siirtyminen ei saa olla niin fyysistä, että ihminen liikkuaan hikoilisi ja alkaisi haista. Tilojen funktiot rajoittavat myös suunnittelua. Autotalli tuskin voisi olla muualla kuin autotien yhteydessä.

En tarkoita, että kaikkien tulisi kyetä liikkumaan ketterästi eläinten lailla tai elää siihen kykenevien ihmisten ehdoilla, mutta asian voi nähdä myös toisin päin. Pitääkö monipuoliseen liikkeeseen kykenevien ihmisten liikkua kykenemättömien ehdoilla ja vain vapaa-ajallaan sille tarkoitettussa tilassa? Ehkä näiden ääripäiden välillä olisi optimaalinen keskitie.

Suurin osa liikuntarajoitteisista länsimaalaisista on liikuntarajoitteisia siksi, ettei heillä ole ollut tarvetta liikkua monipuolisesti. Enemmistö, joka ei pysty liikkumaan tarpeeksi monipuolisesti, on syntynyt, kun helpoin kulkemisreitti on ollut ainoa. Lähes kaikki lapset kykenevät liikkumaan monipuolisesti, mutta iän karttues-
sa kunto heikkenee, mieli kangistuu ja toisista liikkeen muodoista tulee mahdottomia. Jos heidän jo lapsena annettaisiin ymmärtää, että kaikilla tavoilla liikkuminen on mahdollista, sallittua ja jopa hyödyllistä myös aikuisina, he tuskin muuttuisivat kyvyttömiksi. Ongelmat, jotka estävät vapaalle liikkeelle suunnitellun arkkitehtuurin olemassaolon ovat näin osittain itseään ruokkivia.

GEORGE HÉBERT kiersi ennen ensimmäistä maailmansotaa maailman eri puolilla. Häneen teki suuren vaikutuksen alkuperäiskansojen yllättävä fyysinen kyvykkyys. *"Heidän kehonsa olivat loistavia, taipuisia, vikkeliä, taitavia, kestäviä, vastustuskykyisiä ja silti heillä ei ollut muuta ohjaajaa liikunnassa kuin heidän elämänsä luonnossa."* –GEORGE HÉBERT.

Kiinnostavana esimerkkinä voisi mainita Papua-Uusi-Guinean alkuperäiskansan eräiden heimojen puumaja-arkkitehtuurin, jossa asuinrakennukset rakennetaan useiden metrien korkeuteen puun runkoon kiinnitettynä. Alkuperäisväestön keski-ikä ei ole korkea, mutta heimojen vanhuksat ovat iästä riippumatta kykeneviä kiipeämään puihin, koska he tekevät sitä lähes joka päivä. He ovat tottuneet siihen.

Miksi ihmiset liikkuvat sovinnaisesti?

Kokeile kävellä kadulla takaperin! Mikset? Koska et tunne oloasi mukavaksi, kun et tiedä mitä muut ihmiset ajattelevat. Ehkä he pitävät sinua jotenkin viallisena. He eivät myöskään uskalla kävellä takaperin, koska he eivät tiedä mitä sinä heistä ajattelet. Ehkäpä sovinnaisuus toimii näin. Totutut tavat estävät haastavamman arkkitehtuurin, joten ehkä niistä eroon pääseminen on ensimmäinen avain koko vapaan liikkeen idean leviämiseen. Jos päästäisiin eroon sovinnaisuuksista, se

välillisesti mahdollistaisi myös toisenlaisen arkkitehtuurin luomisen ja näin liikkeen monipuolistumisen ja vapautumisen.

Itse harrastan parkouria kehittääkseni itseäni fyysisesti. Minua kiinnostaa parkourissa harjoitella sitä, mikä on fyysisesti mahdollista, mutta on jostain syystä psykosomaattisesti mahdotonta. Harjoittelemalla teen siitä kummallakin tavalla mahdollista. Samalla fyysisen rajan levittäminen on mahtavaa.

Parkourissa on myös mielestäni eräs merkittävä psykologinen puoli. Vaikka ei harjoittelisikaan kuten minä, laajentaakseen fyysisesti ja psykosomaattisesti mahdollisen liikkeen rajoja, silti lähes väistämättä tulee laajentaneeksi omaa tajuntaansa: ei ehkä niin paljon kuin mietiskelemällä tai tietyillä huumeilla, mutta silti.

Oman tajunnan laajentaminen tarkoittaa tässä nyt eri näkökantojen lisääntymistä. Parkour voisi olla hyväksi sellaiselle onnettomalle ihmiselle, joka ylittää kadut suojateiden kohdalta, vaikka lähellä ei ole auton autoa, joka kiertää aidan, vaikka siinä olisi reikä, jonka täytyy nukkua aina sänkylakanoissa ja joka käyttäytyy aina kuin joku tarkkailisi häntä. Kun tajuaa, kuinka helppoa on kiipeä aidan yli, ei enää näe järkeä pystyttää sellaisia, ainakaan itselleen, muuhun kuin ylittämistarkoitukseen. Parkouratessa saattaa tulla tietoiseksi siitä, mikä on kiellettyä ja minkä on vain itse kieltänyt itseltään. Kun tajuaa, että kukaan ei oikeasti yritä estää sinua liikkumasta toisella tavalla, voi ehkä tajuta monta muutakin asiaa maailmasta.

Jos haluat laajentaa tajuntaasi, niin kokeile seuraavaa. Mene sisäpihojen kautta, älä käytä teitä, älä koske asfalttiin, älä välitä paheksuvista katseista, sillä jos he vain tietäisivät mitä seuraavat, olisivat he itsekkin mukana. Älä välitä niistä, jotka pystyttävät aidan ja julistavat sen sisäpuolen omakseen, sillä se on yhtäläistä sinunkin. Kunniolta silti heidän tarvettaan sille tilalle. Juokse pää kolmantena jalkana turhaan, ei edes kuntoilutarkoituksessa. Huomaat kuinka kivaa juokseminen on. Hidasta kulkuasi, kun sinulla on kiire. Jos myöhästyit puoli tuntia, niin haittaako viisi minuuttia lisää. Kokeile kerran olla vaikka puoli tuntia liian ajoissa paikalla, kiipeä bussipysäkin katolle ja odota bussia siellä, ota torkut keskellä jalkakäytävää, kokeile liikkua konttaamalla, jopa kilometrejä tai tulipalokiiressä. Jos kulkuväylän vieressä on aita, kulje aitaa pitkin. Olet ihmeellinen olento, kun pystyt siihen.

JOONAS TÄHTINEN

Lähteet:

¹ ja ² Martti Silvennoinen, Parkour – Seikkailuretkellä kaupungissa (toistaiseksi julkaisematon), Suomen urheiluhistoriallisen seuran vuosikirja 2006
³ ja ⁴ Dekki –lehti 4/2004
http://www.urbanfreeflow.com/the_core_level/pages/archives/methode_naturelle.htm

Saippuaopperaa ja sisustusta arkkitehtuurin sijaan

Televisio tarjoaa kotikatsojilleen jos jonkinlaista tositelevisiota: saippuasarjaa, keskusteluohjelmaa ja muuta viihdettä. Ohjelmistossa on elokuvia moneen makuun, historiallisia ja tieteellisiä dokumentteja ja luonto-ohjelmia. Mutta miksi televisiosta ei juuri koskaan tule mitään arkkitehtuuria käsittelevää sarjaa tai arkkitehdistä kertovaa ohjelmaa? Riittääkö rakennustaiteesta kiinnostuneille ihmisille todella lehtien ja kirjojen anti oman kokemuksen lisäksi ja tueksi?

Jos ei ole niin tarkka jaottelun suhteen, ei tilanne ole aivan mahdoton. Kyllähän televisio tarjoaa sisustusohjelmia¹ sekä jo kymmenen vuoden kokemuksella asumispolitiikkaa ja käytännön neuvoja rakentamiseen². Joskus myös uutisissa³ saataan seurata jotakin arkkitehtuurin merkiteosta – tai useimmiten sen rapistumista. Näin tapahtui vastikään

esimerkiksi Finlandia-talon marmorien kanssa.

Vaikka suomalaisesta saippuasarjasta arkkitehtihahmo onkin hiljattain poistettu⁴, voi arkkitehtuurifanaatikko yhä tehdä nojatuolimatkan Forresterien kanssa Venetsiaan⁵ tai ihastella amerikkalaisten luksuskotien mahtavia tilasarjoja aina kiiltävistä lattiointeista⁶. Näiden ohjelmien parissa arkkitehdin alkua tai vähän vanhempikin konkari voi rentoutua mukavasti.

Miksipä arkkitehti ei voisi ottaa oppia luontodokumenteista⁷, sillä ovathan eläimet varsin viisaita rakentajia ja luonto mitä ihastuttavin tilakokemus. Erityisen esimerkilliseltä vaikuttaa toukokuun luontohetki, joka esittelee erikoisia eläinten asumuksia merissä⁸. Suurista musiikkiteoksista puolestaan voi saada virikkeitä rytmikkään ja variointiin⁹,

ja niin teatteritaltointien kuin studioissa kuvattujen viihde- ja keskusteluohjelmienkin¹⁰ lavastustaide on huomionarvoista niin hyvässä kuin pahassakin.

Ehkäpä arkkitehtuuria ei tarvitsekaan pilkkoa omaksi ohjelmistokseen, vaan se on mukana melkein kaikissa ohjelmalajeissa. Voihan vaikka sunnuntaiamuisin televisiojumalanpalveluksen¹¹ yhteydessä ihastella suomalaista kirkkorakennustaidetta, joka oikeastaan antaa varsin hyvän kuvan rakennusaikansa arkkitehtuurin tilasta. Ja jos joskus jokin arkkitehtuuriohjelma tuleeekin, taitaa usea kotikatsoja mieluummin vaihtaa kanavan viihdyttäviin visailuihin tai tosi-tv-sarjoihin¹².

Ettei tarvitsisi sentään toimia Subtv:n kevään teeman ”vaihdalaan – tai koko elämä” mukaisesti, on sentään vielä yksi kanavantarjoaja,

joka edes joskus yrittää täyttää arkkitehtuurityhjiön televisiossa. Kevään aikana Yleisradion kanavilla seurataan muutaman osan verran ihmisen asumista eri puolilla maailmaa¹³ ja käsitellään historiallisesti tärkeitä rakentamiskohteita Euroopassa¹⁴. Vaikka kevään ohjelmisto ei tarjoa mitään ehdottomasti näkemisen arvoista, viihdyttävästä ohjelmistosta ei liene puutetta.

MERJA ERKKILÄ

Lähteet:

¹ T.i.l.a. keskiviikkoisin 18.30 (MTV3), Inno keskiviikkoisin 19.30 (nelonen)

² Joka kodin asuntomarkkinat, perjantaisin 18.30 (MTV3)

³ Tv-uutiset joka päivä 20.30 (Yle TV1), Kymmenen uutiset tiistaista sunnuntaihin 22.00, maanantaisin 21.00 (MTV3)

⁴ Salatut elämät maanantaista torstaihin 19.30 (MTV3)

⁵ Kauniit ja rohkeat maanantaista perjantaihin 17.30 (MTV3)

⁶ O.C. tiistaisin 2.5. asti 20.00 (MTV3)
⁷ Avara luonto lauantaisin 18.45 (Yle TV1)

⁸ Luontohetki: Vedenalaiset kodit keskiviikkoisin 3.5 ja 10.5. n.18.36 (Yle TV1)

⁹ Parrasvalot sunnuntaisin 20.30 (YLE Teema)

¹⁰ esim. Tuomas & Juuso Experience torstaisin 22.00 (nelonen), Punainen lanka tiistaisin 22.05 (Yle TV2)

¹¹ Tv-jumalanpalvelus suurimpina juhlapäivinä 10.00 (Yle TV1)

¹² esim. Amerikan prinsessa tiistaisin 11.4 alkaen 21.00 (Subtv)

¹³ Maailman kodit keskiviikkoisin 16.10.5 asti 19.00 (YLE Teema)

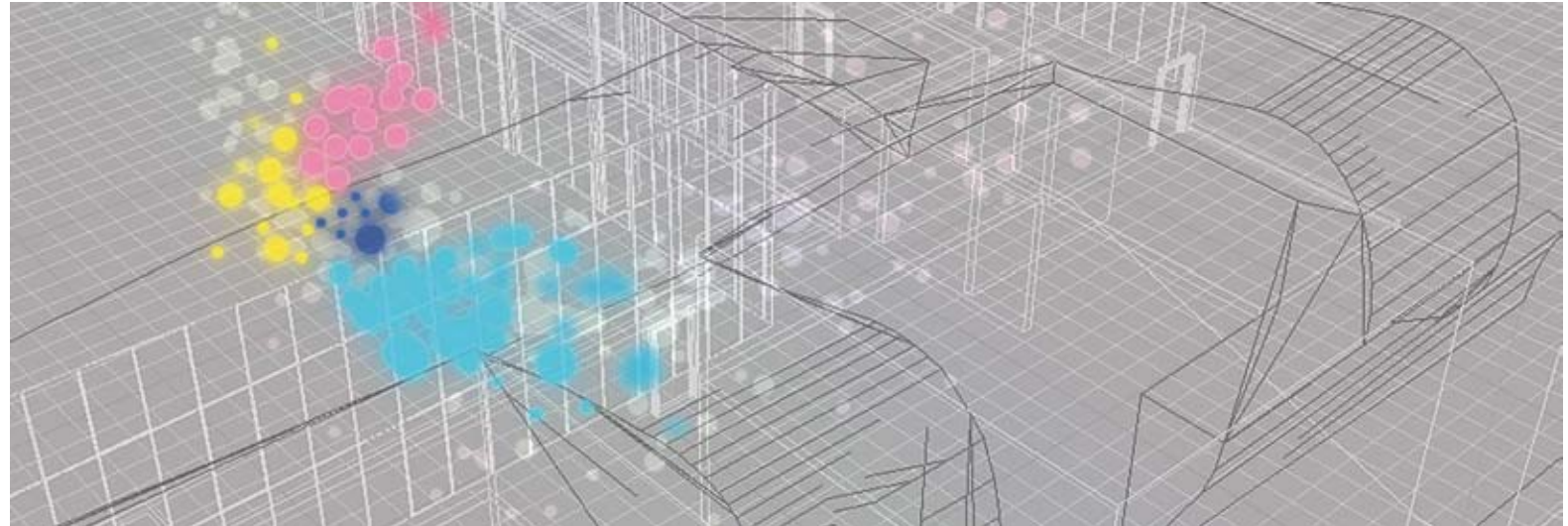
¹⁴ Eurooppa rakentaa sunnuntaisin 30.4 asti 12.35 (TV1)

Moni kakku päältä kaunis

Arkkitehtisuunnitelmien esittämiseen ovat aina kuuluneet erittäin läheisesti havainnollistavat näkymäkuvat, joista tilaaja ammattitaidostaan riippumatta on saanut käsityksen suunnitelman pääkohdista. Aiemmin kuvat olivat enemmän tai vähemmän käsityönä tehtyjä, mutta tietotekniikan, mallinnus- ja kuvankäsittelyohjelmien kehittymisen myötä käsin piirtäminen on nykyään harvinaista. Nykytekniikalla saavutetaan jo valokuvamaisen tarkkoja mallinnuksia. Tietokoneiden laskentatehon edelleen kasvaessa ja uusien ohjelmaversioiden tullessa käyttöön voidaan odottaa entistä tarkempaa, entistä realistisempaa mallinnuskuvien vyöryä arkkitehtuurisuunnitelmien esittämiseen.

Kauniissa kuvissa piilee kuitenkin vaaransa, kehitys ei ole pelkästään hyväksi.

Yhtenä ongelmana on mallinnuskuvien nousu liiankin tärkeään asemaan rakennusprojekteista päätettäessä. Todella hienoilla esittelykuvilla voidaan onttokin suunnitelma saada näyttämään hyvältä, etenkin jos arvostelijat eivät osaa tulkita suunnitelma-asiakirjoja riittävässä määrin. Yksi kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa, tässä tapauksessa enemmän kuin pohjat, leikkaukset ja julkisivut. Esittelykuvien pitäisi olla vain apuväline, ei päätarkoitus. Jos kilpailujen ratkaisut suoritetaan mallinnuskuvien perusteella, on vaarana,

että suuri määrä suunnittelutyön panoksesta käytetään kuvien hionniseen huippuunsa valokuvarealistisen lopputuloksen innoittamana, sisällön kustannuksella. Arkkitehtuuri toteutuu vasta toteutuneissa rakennuksissa, ei kauniissa kuvissa.

Kehitys ei lopu pelkästään tähän, tulevaisuudessa animaatiot kamera-

mitä tarkempi kuvasta tehdään, sitä uskottavampi siitä tulee. Varsinkin jos päätös projektista tehdään yhden kuvan perusteella, on tärkeää, että kuva on totuudenmukainen. Tämä ei kuitenkaan aina ole ihan niin selvää kuin voisi kuvitella. Mallinnuskuvia tehtäessä pyritään aina mahdollisimman hyvään lopputu-

saattaa paistaa erikoisista kulmista tai kamerapiste voi olla useita metrejä normaalin katselutason yläpuolella. Esittelykuviin sisällytetään aina myös mielikuvia: kerrostalojen mallinnuskuviin sijoitetaan lapsia leikkimään ja kauppojen pihoille hienoja autoja. Näin ohjataan kuvan tarkastelijan ajatukset haluttuun suuntaan. Täl-

luvanneeksi. Käsintehtyjen havainnekuvien aikakaudella kuvat olivat lähinnä idean esittelyä vailla suurta tarkkuutta ja detajliikkaa. Tilaaja ei olettanutkaan rakennuksen toteutuvan yksi yhteen kuvan kanssa, mutta toisin on nykyään. Valokuvataikka mallinnus voi helposti tuottaa mielikuvan, että toteutuva rakennus tulee olemaan juuri luvatonlainen. Kenen onkaan vastuu, jos ei näin käykään?

Tärkeintä on kuitenkin edelleen suunnitelmien sisältö, eivät pelkästään kauniit mallinnukset – tosiseikka, jonka varsinkin arkkitehtiylöppilaat joskus unohtavat. Mallintaminen on hyvä renki, mutta huono isäntä.

ANTTI KUJALA

Miten ennen on voitu tehdä hyvää arkkitehtuuria ilman fotorealisticia valoja ja laajoja materiaalikirjastoja?

ajoneuvon yleistyvät varmasti. Miten ennen on voitu tehdä hyvää arkkitehtuuria ilman fotorealisticia valoja ja laajoja materiaalikirjastoja?

Suuren tarkkuuden mukana tulee myös suuri vastuu. On selvää, että

lokseen. Joskus kuva saattaa kaivata pieniä, sinänsä harmittomia keinoja, joilla rakennus saadaan näyttämään yllättävän hienolta. Latteastakin kohteesta saa kameran linssiä säätämällä varsin dynaamisen, aurinko

löin saattaa tilaaja joutua hieman hakoteille, todellisuus kun harvoin on idyllistä ja ilmeistä.

Mallinnuskuvien tullessa entistä realistisemmiksi tulee arkkitehdin olla tarkkana siitä, mitä tulee niissä

Ideanisti

Sankarin arkea

24-televisiosarjan jokainen jakso kertoo tunnin agentti Jack Bauerin päivästä. Bauerin arki herättää kateutta. Tunnin aikana Bauer ampuu, räjäyttää ja kiduttaa niin, että hirvittää. Sen sijaan hän ei koskaan syö, nuku, käy wc:ssä tai pidä lakisäateisiä kahvitaukoja. Minun arkeani Bauer ei jaksaisi katsella puoltakaan tuntia. Enkä kyllä jaksaisi itsekkään.

Jos Jack Bauer olisi valinnut terroristien listimisen sijaan arkkitehtuurin, hän suunnittelisi aamupäivällä kaksi kirkkoa ja toimistotalon, iltapäivällä yleiskaavan ja illasta pyöräyttäisi vielä linja-autoterminaalien lupakuvat. Välillä hän uhkailisi urakoitsijoita ja eliminoisi myöhässä olevan sähkösuunnittelijan. Työmaalla piipahtaessaan hän valaisi porrastornin omin käsin malliksi. Muutama kilpailuehdotus syntyisi loppoaikana auton ratissa. Jack Bauer olisi sankariarkkitehti.

Ammattikunnalla olisi käyttöä Jackin kaltaisille aidoille sankareille. Heille voisi perustaa oman koulutusohjelman. Siihen valitaan vain kaikkein lahjakkaimmat yksilöt: ne, joilla on absoluuttinen linja- ja värisilmä, ne, joiden toinen äidinkieli on teräsdetaljit ja ne, jotka voivat juoda kerralla koko laatikollisen chiantia ja esiintyä edelleen hillityn tyylikkäänä seuramiehenä. Heille ei riitä 3d-malli rakennuksesta, vaan ulottuvuuksia on käytössä vähintään neljä. He eivät koskaan tarvitse skaalatikkua ja naruviivaimen reunalla he korkeintaan sivaltavat kustannuslaskijaa tai hankalaa asiakasta. He tietävät ihmisen mittakaavan kuuden desimaalin tarkkuudella.

Ainakin aluksi sankariarkkitehdit voitaisiin kouluttaa samojen kurssien puitteissa kuin me tavalliset laimeat. Kurssivaatimuksia rukattaisiin heille sopivammiksi. Parahultaista olisi vaatia kaikista rakennussuunnitteluharjoitustöistä pienoismalli mittakaavassa 1:1. Toisaalta he saisivat käyttää perusarkkitehtioiskelijoita orjinaan.

Sanomattakin on selvää, että sankariarkkitehdin on osattava RT-kortista sanasta sanaan ja kuvasta kuvaan ulkoa. Silti heidän on oltava aina valmiina rikkomaan RT:n rajat, jos tarve vaatii. Valtionhallinnossa kaikkien sankariarkkitehtien virkanimikkeenä on yliarkkitehti (Überarchitect).

Vapaa-aikana sankariarkkitehdit harrastavat lähinnä purjehdusta. Maa-ilman ympäri. Yksin.

Lisäksi olen sitä mieltä että Suomen kokoisessa maassa olisi sankariarkkitehtien lisäksi käyttöä muutamalle supersankariarkkitehdille. Nuo pelkoa herättävät, mustiin trikoiisiin ja muovisankaisiin silmälasihin sonnustautuvat hahmot hoitaisivat kaikkein vaativimmat ja vaarallisimmat suunnittelutehtävät. He pitäisivät myös yllä hyvää suunnittelun hintatasoa ja suojelisivat arkkitehtuurin asemaa. Heitä ei nimittäin kukaan uskaltaisi uhata, jos makuuhuoneen ikkunasta saattaisi tulla sisään supersankariarkkitehti puhumaan arkkitehtuuripolitiikkaa. Ja murskamaan polvilumpiot.

JOUNI HEINÄNEN tav. mais. ark. yo

Kiireinen arki, ideaalistako?

"Onko sulla nykyään aina noin kiire?" kysyi eräs ystäväni minulta jokin aika sitten kun pidimme kokousta, jonka yritin päättää ripeästi ehtiäkseni seuraavaan toiselle puolelle kampusta. Häkellyin antaessani lähes saman tien myöntävän vastauksen. Enemmän kuitenkin kummastuin siitä, että en ollut ajatellut asiaa sen kummemmin. Kiireestä on puolihuomaamatta muodostunut saumaton osa arkeani. Puheenjohtajana, fuksikapteenina ja vuosijuhlavastaavana päivääni rytmittävät kokoukset ja sähköpostit, sponsoripuhelut ja fuksisaunajärjestelyt normaalin lukujärjestyksen sijaan. Muutamana päivänä viikossa saatan tosin ehtiä luennoillekin. Mutta sen sijaan, että stressaantuisin täysin ja palaisin loppuun, kiire pitää minut tehokkaana. Eri tehtävistä koostuvat päivät sujuvat jouhevammin, kun on pakko ehtiä moneen paikkaan ja muodostaa työjärjestys sen mukaan. Vastuutehtävissä toimiminen on sitä paitsi hauskaa. Olen luvannut itselleni, että jos pestit alkavat maistua puulta, lopetan. Opiskeluunkin on tähän asti löytynyt sopiva rako, joten vielä ei ole syytä vähentää oheistoimintaa. Tehtäväni saattavat pitää minut kiireisenä, mutta niiden kautta olen myös tehnyt liudan uusia tuttavuuksia, mikä on sosiaalisen luonteeni huomioiden ainoastaan positiivista.

Vaikka puheenjohtajuus, fuksikapteenius ja vuosijuhlien järjestely ovatkin palkitsevia pestejä, varsinkin alkuvuosi rupesi tuntumaan liiankin hektiseltä. Työt tuntuivat kasautuvan päällekkäin ja kaikki jäi puolitiehen. Päätin paeta maasta. Aurinkoiset Alpit, päätähuimaavat maisemat ja 20 kilometrin laskunautinto jäätikköä pitkin yli 3000 metrin korkeuserolla olivat omiaan siirtämään ajatukset pois tekemättömistä tehtävistä. Kahdeksan päivän aikana en lukenut kertaakaan sähköpostejani tai vaivannut päätäni sitysijärjestelyillä. Kun palasin Tampereelle, oli huojentavaa havaita, ettei vastassa ollutkaan totaalista kaaosta. Tämä toimi oivana muistutuksena siitä, että delegointikyky on puheenjohtajuuden ja muiden vastuullisten pestien tärkeimpiä ominaisuuksia ja että jokainen asia ei vaadi läsnäoloa ni hoitukseen. Akut ladattuina oli helpompi jatkaa töiden hoitamista, ja opiskelullekin tuntui jäävän enemmän aikaa.

Normaalin arkirytmien puuttuminen auttoi tajuamaan, että kiirekin on kausittaista. Ideaalitalanteessa hektinen arki toimii kannustimena tehokalle työskentelylle, mutta jos huomaa kalenterin kuitenkin vain väijäämättä täyttyvän täyttymistään, on hyvä, että lähellä on ihmisiä, jotka tuolloin pistävät jarrut pohjaan tokaisemalla: "Helmi hei, ei sun tartte kaikkee hoitaa."

HELMI-MARJA MÄLKÖNEN, TAMPERE

Arkkitehdiksi opiskelun arjesta

Käytän tilaisuuteni kirjoittaa puheenjohtajapalstalle pohtiakseni hieman arkkitehtuuriteoriaa opiskelun osana. Edellisessä Arkkitehtiopiskelijassa oli aiheesta mielenkiintoisia juttuja, jotka osin saivat minut ajattelemaan asiaa hieman tarkemmin. Pitäisikö arkkitehtikoulutuksessa painottaa nykyistä enemmän suunnitteluprosessin tarkastelua? Entä arkkitehtuuriteoria? Pitäisikö niitä käsitellä opetuksessa perinpohjaisemmin?

Nykyään arkkitehtuurin teoreettinen puoli tuntuu jäävän opiskelun arjesta melko vähälle. Töiden arviointi keskittyy valmiisiin kuviin, ja rohkeat ehdotukset eivät koulumaailmassa monestikaan synny ratkaisuna ongelmaan, vaan radikaalisuus tuntuu olevan näissä töissä jonkinlainen itseisarvo.

Yleisiä tuntuvat olevan myös monet nykyarkkitehtuurin maneerit tai muoti-ilmiot, jotka käyvät ilmi esimerkiksi materiaalivalinnoissa ja julkisivujaottelussa. Samoin kuin pakettitalo kuorutetaan risti-ikkunoilla ja koristelustoilla, voidaan koulutyöt kuoruttaa esimerkiksi lasilla tai käyttää mitä tahansa materiaalia monesti nokkelallakin tavalla. 3d-mallinnuksen keinoin saadaan aikaan näyttäviä esittelykuvia. Itse työ ja perusteet materiaalin käytölle saattavat kuitenkin olla hataralla pohjalla.

Kenties jonkinlainen syvällisempi perehdytys arkkitehtuurin teoriaan ja esimerkiksi workshop-tyylinen suunnittelutapojen tutkiminen voisi olla paikallaan. Kansainvälistä arkkitehtilehdistöä seurattaessa tulee eteen paljon erilaisia lähtökohtia: Joku saattaa määritellä työnsä ehdot ensin kirjallisesti ja tämän pohjalta tuottaa suunnitelman, toiset tekevät toiminnallisuuskavaaivioita ja tietokoneanalyseja tilojen sijoittelusta. Pinnalla tuntuu olevan myös rakenteellisten ja toiminnallistenkin ideaaliratkaisujen etsiminen luonnosta, jossa evoluutio on ratkaissut ongelmia miljoonien vuosien kehitystyön tuloksena.

Tämänkaltaisiin analyttisiin lähestymistapoihin ei mielestäni koulu- maailmassa tarpeeksi kannusteta. Monesti oppilastöiden suunnittelu perustuu jonkinlaiseen mutu-tuntumaan tai mielikuvaan "kivasta" tilasta, johon opiskelija on saanut innoituksen arkkitehtijulkaisuista. Tosin onhan asioilla aina myös kääntöpuolensa. Opiskelijoille ei tuputeta tätä ja tuota, vaan työnsä saa tehdä kuten parhaaksi näkee.

Tiedekuntamme tuoreinta opinto-opasta tutkiessa ainoa selkeästi teoriaan viittaava kurssinimike löytyy "Erikoismoduulit" -otsikon alta eli aivan opiskelun loppuvaiheesta. Kurssin nimi on "Arkkitehtuurin teoria ja tutkimus" ja sen suorittamisesta tarjotaan 3-10 opintopistettä. Kurssin sisältö lienee siis melko väljä.

Arkkitehtuurin teoreettiseen puoleen perehdyttävää kurssia kaipaisi jo varhaisemmassa vaiheessa tarjoamaan lähestymistapoja harjoitustöihin. Edellisessä Arkkitehtiopiskelijassa esitelty TTY:n Arkkitektoni-kurssi kuulostaa kiinnostavalta. Muistettakoon kuitenkin, että vaikka teoriapainotteen kurssi opintojen varhaisemmassa vaiheessa olisikin toivottava lisä, on opiskelijoilla täysi vapaus tutkia arkkitehtuuriteoriaa kirjallisuudesta ilman varsinaista kurssiakin. Opintopisteiden kirjauttaminen tästä voikin sitten olla jo hankalampi juttu...

EETU ARPONEN, OULU

Seeprat on raidallisii

"Kuinka moni tiesi mitä tilaa pyrkiessään tänne opiskelemaan – tiesin – en tietänyt (ja kuinka moni reutti äidinkielen kirjoitukset) – en tiennyt, mutta tiesin että muut tiesi – tiedän yhä mitä teit viime kesänä."

Näin alkaa eräs gallup Otaniemen arkkitehtiosaston virallisella keskustelunavausfoorumilla, miestenhuoneen ovesa. Tuossa varovaisessa tiedustelussa on kieltämättä jotain ajatusta. Lukio- ja peruskoululaisille tehdyissä kyselyissä arkkitehdin ammatti sinnittelee edelleen kymmenen suosituimman joukossa, vaikka ammatin arvostus työkentällä onkin kokenut inflaation. Mielikuva arkkitehdiksi tai maisema-arkkitehdiksi opiskelusta vaihtelee paljolti sen mukaan keneltä kysyy. Sivullinen mutisee jotain piirustuspyödistä ja lasilaatikkotaloista. Insinööripuolen opiskelija ihmettelee, mitä te teette TKK:lla kuultuaan ensin kysymyksen "mikä matematiikan peruskurssi?" Osastolle hakeva puolestaan miettii, kuinka mahtavaa olisi olla arkkitehtiopiskelija, toisaalta aavistuksen pelonsekaisin tuntein tuuminen, jatkuisiko pääsykokeiden paine varsinaisessa opiskelussa. Yhtä kaikki, jotain salaperäistä alan opiskeluun liittyy. Liekö sitten kuuluisien esikuvien maine, luomisen valta, vai ihan vain makealta tuntuva opiskelupaikka. Illuusio on olemassa ja säilyy, ainakin ensimmäisen vuoden.

Mikä on sitten todellisuus? Ensimmäinen vuosi arkkitehtiosastolla sai homman todella tuntuamaan erityiseltä. Vahva tapakasvatus skissailevaksi taiteilijaksi innosti mestarimaisiin elkeisiin ja professorinomaisiin manee-reihin. Jollain käsittämättömällä tavalla oli hauskaa valvoa ennen työn palautusta lähes kolme vuorokautta perätysten piirustussalissa, jossa hullut perfektionistit ruoskivat toisiaan yhä ylimallisempiin suorituksiin. Vaan nyt se on iskenyt, vanhuus tai jotain. Kunnon yöunia arvostaa entistä enemmän, eikä koulutöihin tahdo uhrata enää juurikaan muuta elämäänsä. Uupumus on ollut havaittavissa aivan osastomaailmallisenakin ilmiönä. Tutkintouudistus, tuo rakas pirulainen, uhkaa ajaa arkkitehtiopiskelijapoloiset entistä syvemmmälle itsekidutuksen aaltoilevaan suohon. Jos toisen vuosikurssin mallilukujärjestyksen mukainen työviikko viime syksynä oli lähes 90 tuntia, herää pieni ajatus siitä, onko jotain kenties pielessä myös opetuksessa. Vuoden mittaisten kurssien pakkaaminen puoleen vuoteen lukujärjestyksen kuitenkin juuri muuten keventymättä ei voi pidemmän päälle olla toimiva ratkaisu. "Näin on tehty aina" -lausahdus ei vain yksinkertaisesti saa olla este kurssien sisällön kehittämiseksi. Itse tutkinnon uudistaminen mahdollisuuksineen on hyvä asia, mutta käytännön toteutus opetuksessa takkuu pahasti. Valoa piirustussalin hämärässä kuitenkin näkyy. Vuodenvaihteessa osastolle kasattiin edellisen puheenjohtajan johdolla kattava ja tiukka opiskelijapalaute, joka sai vielä varsin hyvän vastaanoton. Siispä vaikutuksia odotellessa lähdetään uuteen vuoteen.

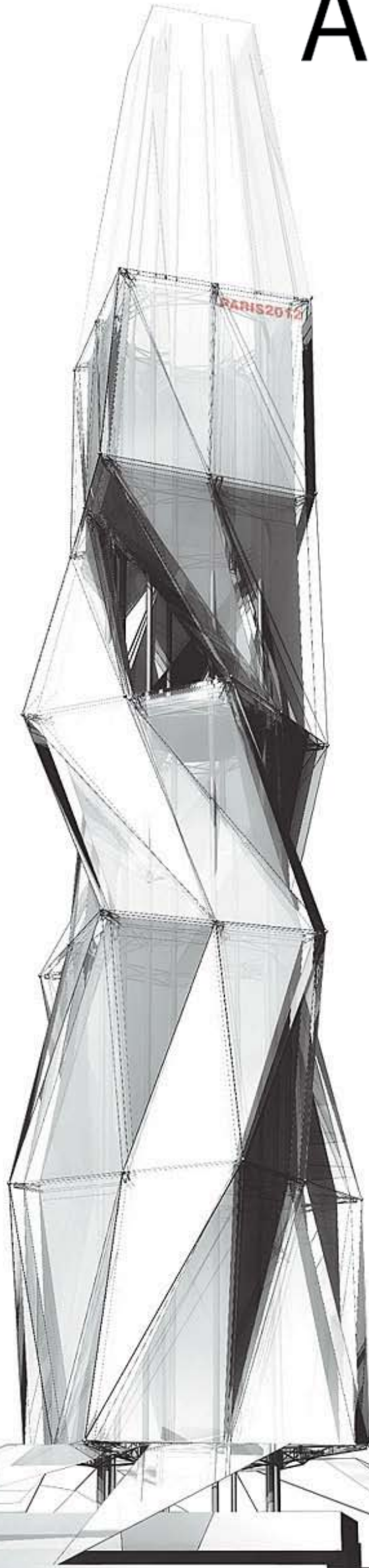
"Arkkitehtius ei ole ammatti, se on elämäntapa", totesi silloinen osastonjohtaja arkkitehtioipintojeni ensimmäisenä päivänä. Arkkitehtuuri saa olla elämäntapa, mutta ei ainoa tapa elää. Toivon, että opetusta saadaan kehitettyä siten, että täysipainoisen opiskelun ohessa on mahdollista elää myös normaalia elämää. Kun tuloksellisuutta ei vedetä liian tiukalle, on mahdollista pitää myös kiltta- ja ylioppilaskuntatoiminta voimissaan. Viime kädessä kaikki on tuki kiinni opiskelijasta itsestään. Kiireenkin keskellä pitää osata järjestää aikaa muullekin kuin koululle: mennä hetkeksi mökille pörisemään tai kaislikkoon suhisemaan, kavereiden tai ihan vaan itsensä kanssa. Ja hei, on se lopulta oikeastikin ihan siistiä opiskella tätä.

JARKKO NIIRANEN, OTANIEMI

ARCHICAD 9

P. Roussel - Bibliotheque à Paris

VALMISTUVA ARKKITEHTI

*Vastavalmistuneille SAFA:n jäsenille on tarjolla **ArchiCAD-lisenssi puoleen hintaan!** Tämä huikea etu on voimassa kesäkuun loppuun asti ja siirrettävissä myös työnantajalle. Hankinta edellyttää ylläpitosopimusta.*

Lisätietoa saat numerosta (09) 741 9700 /myynti.

Atelier Philéas - Mairie de Bry

Opiskelija! ArchiCAD 9:n suomenkielisen opiskelijaversioon ja MaxonFormin voi noutaa veloituksetta M.A.D.istä.

The international educational version of ArchiCAD 9 and MaxonForm are now available at M.A.D. for free!

Thomas Billard, Raed Skirhi, Eric de Broche des Combes Architectes DPLG - Concours Pour la Création du Signal Olympique à Paris

M.A.D. Oy

Mannerheimintie 15 aB 00260 Helsinki puh. 020 7419700 fax. (09) 4555091 <http://www.mad.fi/> mad@mad.fi